

-/ projekt /-

Strategia Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022 – 2030

Biała Rawska, 2022

Strategia Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022 – 2030

opracowana przez:

Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo – Handlowe „BaSz”

przy współpracy:

Urzędu Miasta i Gminy w Białej Rawskiej

Spis treści

1. WPROWADZENIE I METODA PRAC NAD STRATEGIĄ	4
2. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, SPOŁECZNEJ I GOSPODARCZEJ GMINY BIAŁA RAWSKA	6
2.1 Podsumowanie diagnozy gminy Biała Rawska	6
2.2 Ocena sytuacji gminy Biała Rawska – wnioski z konsultacji społecznych.....	9
2.3 Analiza SWOT	12
3. SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	15
4. STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIAŁA RAWSKA	18
4.1 Wizja i misja rozwoju gminy Biała Rawska.....	18
4.2 Plan strategicznego rozwoju gminy Biała Rawska	19
4.3 Plan działań dla gminy Biała Rawska.....	22
5. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WYZNACZONE DLA GMINY BIAŁA RAWSKA.....	41
6. MODEL STRUKTURALNO – PRZESTRZENNY ROZWOJU GMINY BIAŁA RAWSKA	42
6.1 Kluczowe uwarunkowania przestrzenne rozwoju gminy Biała Rawska	42
6.2 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy Biała Rawska.....	47
6.3. Rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej gminy Biała Rawska	51
7. SYSTEM WDRAŻANIA I REALIZACJI STRATEGII	54
7.1 Wdrażanie Strategii.....	55
7.2 Ewaluacja	56
7.3 Monitoring Strategii.....	57
7.4 Ramy finansowe Strategii i źródła jej finansowania	60
8. ŚRODOWISKOWE UWARUNKOWANIA REALIZACJI STRATEGII	62
9. WYTYCZNE DLA SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	64
SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW	66

GMINA BIAŁA RAWSKA

Źródło: bialarawska.pl

1. WPROWADZENIE I METODA PRAC NAD STRATEGIĄ

Gmina Biała Rawska przystąpiła do opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022 – 2030* – kluczowego dokumentu programowania rozwoju lokalnego. W Strategii przedstawiona została aktualna diagnoza stanu obecnego gminy oraz określona koncepcja jej rozwoju w perspektywie do 2030 r.

Koncepcja ta jest zapisem wizji – perspektywy do jakiej ma zmierzać rozwój gminy – wraz z jej głównym założeniem tj. misją oraz etapami – celami rozwoju: strategicznymi i operacyjnymi.

Strategia Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022 – 2030 to strategia zintegrowana: wskazuje najważniejsze do rozwiązania problemy społeczne, gospodarcze, przestrzenne i infrastrukturalne, na których powinna być skoncentrowana uwaga władz gminy. Celem *Strategii* jest dynamiczny i zrównoważony rozwój gminy, efektywne gospodarowanie własnymi zasobami wewnętrznymi oraz środkami finansowymi.

Opracowanie i wdrażanie *Strategii Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022 – 2030* opiera się na Ustawie z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz zmianami niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020, poz. 1378) oraz na zapisach *Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wdrażania systemu zintegrowanych strategii, w tym na poziomie lokalnym.

Strategia jest dokumentem nadrzędnym względem innych planów i dokumentów planistycznych – strategicznych obowiązujących i mających powstać w przyszłości w gminie Biała Rawska, a z drugiej strony dokumentem spójnym z dokumentami wyższego rzędu, w tym ze *Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030* oraz *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030*. Dokument *Strategii* będzie wyznaczał również ramy dla planów i programów powstających w gminie Biała Rawska podczas jej obowiązywania.

Strategia przygotowana została w zgodzie z wymogami metodologicznymi dla lokalnych dokumentów strategicznych oraz zaleceniami Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Główną zasadą przygotowania dokumentu było wykorzystanie metodologii partycypacyjno – eksperckiej. W trakcie prac zapewniono aktywny udział społeczności lokalnej (np. poprzez badania ankietowe, upublicznianie poszczególnych etapów prac, zasięganie opinii). Taki model przygotowania *Strategii* łączy atuty potencjału mieszkańców zaangażowanych w życie społeczne i gospodarcze w gminie z wiedzą i doświadczeniem ekspertów.

Przy przygotowaniu diagnozy sytuacji społeczno – gospodarczej i przestrzennej wykorzystano następujące metody:

- analizy materiałów źródłowych (desk i web research), w tym dokumentów lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich,
- badań ankietowych,
- analizy danych własnych i materiałów przekazanych przez Urząd Miasta i Gminy w Białej Rawskiej i jednostki podległe,
- analizy danych statystycznych, szczególnie z: Banku Danych Lokalnych, Głównego Urzędu Statystycznego oraz innych danych ogólnodostępnych,
- współpracy z zespołem ds. Strategii powołanym w gminie.

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, SPOŁECZNEJ I GOSPODARCZEJ GMINY BIAŁA RAWSKA

2.1 Podsumowanie diagnozy gminy Biała Rawska

Rozdział prezentuje najważniejsze zagadnienia i wnioski wynikające z przeprowadzonej *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Biała Rawska* – stanowiącej podstawę do programowania założeń niniejszej *Strategii*, jak i innych dokumentów planistycznych i strategicznych dla gminy. Źródła podanych w tabeli informacji zawarte są w ww. *Diagnozie*, dane statystyczne pochodzą z końca 2020 roku.

Tabela 1. Wnioski z diagnozy stanu obecnego gminy Biała Rawska (na podst. Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Biała Rawska, grudzień 2021)

Uwarunkowania przestrzenne
• gmina miejsko – wiejska leżąca w województwie łódzkim, w powiecie rawskim, • miasto Biała Rawska – największa jednostka administracyjna w gminie – ma powierzchnię 9,522 km², zamieszkiwane jest przez 3 064 mieszkańców, miasto skupia infrastrukturę administracji publicznej, infrastrukturę społeczną, placówki usługowe, bankowe, ubezpieczeniowe, handlowe, zakłady produkcyjne i inne, • główny szlak komunikacyjny gminy stanowi droga wojewódzka Nr 725 relacji Rawa Mazowiecka – Grójec, uzupełniany przez drogi powiatowe (dł. 94 km) i drogami gminnymi (dł. 114,2 km), a także droga ekspresowa S8 – Trasa im. Bohaterów Bitwy Warszawskiej 1920 (dł. 5,3 km), • dla terenu gminy opracowane jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz 70 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym: 29 dla terenu miasta i 41 dla terenu wiejskiego, • w zagospodarowaniu przestrzennym gminy przeważają grunty rolne, w dalszej kolejności leśne, zabudowane i zurbanizowane, • wiodącą funkcją zagospodarowania przestrzeni w gminie jest rolnictwo, w tym głównie sadownictwo, natomiast funkcją uzupełniającą: produkcja i obsługa produkcji rolnej, • surowce mineralne są związane z budową geologiczną, to głównie utwory czwartorzędowe: gliny zwałowe, piaski, iły, przykrywające wapienie i margle, • ośią hydrograficznego układu gminy jest rzeka Białka, która stanowi prawy dopływ Rawki, występują także zbiorniki wodne, w tym rekreacyjne i hodowlane, • elementami środowiska kulturowego są zabytki architektoniczne, głównie obiekty sakralne (kościół i cmentarze) oraz dawne rezydencje wiejskie z parkami, cennym dziedzictwem są również obiekty dziedzictwa technicznego (np. kolej wąskotorowa) i liczne stanowiska archeologiczne.
Uwarunkowania społeczne
• liczba ludności gminy Biała Rawska stanowiło 11 233 osoby, w tym 5 553 mężczyzn i 5 680 kobiet, ludność miasta wynosiła 3 064 osoby, a terenu wiejskiego – 8 169 osób, wskaźnik średniej gęstości zaludnienia wynosi 54 osoby/km², • stopień koncentracji ludności nie jest równomierny: wskaźnik zaludnienia miasta wynosi 321 osób na km², dla terenów wiejskich wskaźnik ten równy jest 41 osób na km², najludniejszą miejscowością wiejską jest Babusk (556 mieszkańców), • struktura ludności gminy pod względem ekonomicznych grup wiekowych w roku 2020 wynosi: 18,2% ogółu mieszkańców stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, 59,7% osoby w wieku produkcyjnym, a 23,1% osoby w wieku poprodukcyjnym,

- na zasób mieszkaniowy gminy składa się 21 lokali socjalnych i 153 lokale komunalne

Uwarunkowania gospodarcze

- pod względem gospodarczym gmina ma charakter rolniczy, główną gałęzią działalności rolniczej jest sadownictwo (rejon najnowocześniejszych sadów w Europie, które zajmują około 60% powierzchni gminy). Uprawia się jabłonie, grusze, wiśnie i inne owoce pestkowe oraz porzeczki i truskawki.
- w gminie funkcjonuje ogółem 4 677 gospodarstw, w tym ok. 3 500 gospodarstw prowadzi produkcję rolną,
- rynek pracy kształtowany jest głównie przez sektor prywatny – ogółem w gminie zarejestrowanych było w 2020 roku 807 podmiotów, w tym 777 tworzy sektor prywatny i zaledwie 30 sektor publiczny, liczba podmiotów gospodarczych w gminie systematycznie rośnie
- prawie 95% wszystkich zarejestrowanych podmiotów stanowią mikroprzedsiębiorstwa (średnioroczne zatrudnienie mniej niż 10 pracowników),
- w gminie dominuje przemysł związany z sortowaniem, przechowywaniem, logistyką i przetwórstwem owoców,
- tereny inwestycyjne (tereny do przyszłościowego wykorzystania oraz inne tereny wartościowe przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów) znajdują się na terenie miasta Biała Rawska – około 41 ha, Babsk (ok. 103,39 ha), Gołyń (ok. 29,14 ha), Studzianek (ok. 66,33 ha) i Żurawia (ok. 31,08 ha),
- stopa bezrobocia w 2020 roku w powiecie rawskim wynosiła 3,8% (w stosunku do osób aktywnych zawodowo) i jest niższa od krajowej.

Uwarunkowania środowiskowe

- powierzchnia gruntów leśnych w gminie wynosi 2 144,67 ha, tj. 10,2% powierzchni, przeważają lasy publiczne należące do Skarbu Państwa,
- elementy środowiska przyrodniczego, które z uwagi na wysokie wartości objęte zostały różnymi formami ochrony to: Bolimowsko – Radziejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Rezerwat Przyrody Babsk w Nadleśnictwie Skierniewice, użytki ekologiczne – kompleksy leśne w rejonie miejscowości Babsk.

Uwarunkowania infrastruktury technicznej

- sieć wodociągowa gminy opiera się na poborze wody z 4 ujęć wód podziemnych, długość sieci wodociągowej wynosi 173,9 km, a kanalizacyjnej 21,7 km,
- w gminie funkcjonują 4 oczyszczalnie ścieków, w tym 1 obsługująca teren miasta, inne na terenach wiejskich, przyobiektove,
- odbiorem odpadów zajmuje się firma „Eneris Surowce S.A.” z Kielc, odbierane są odpady: niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, odpady selektywnie zbierane: szkło, plastik i makulatura, odpady elektroniczne i bioodpady,
- system energetyczny gminy znajduje się w eksploatacji PGE Dystrybucja S.A, Oddział Łódź, od sieci wysokiego napięcia 110 kV do niskiego napięcia, obejmując stacje transformatorowe,
- oświetlenie uliczne stanowi 2 100 sztuk lamp, z czego 10 % stanowią lampy ledowe,
- scentralizowane systemy ogrzewania funkcjonują na terenie osiedla mieszkaniowego w Białej Rawskiej - ciepłownia miejska dla bloków wielorodzinnych i obiektów użyteczności publicznej, w Babsku i Galinkach funkcjonują zbiorcze systemy ogrzewania, na pozostałym obszarze budynki (gospodarstwa domowe, obiekty) posiadają indywidualne systemy grzewcze,

- długość sieci gazowej w gminie wynosi 9 612 m, w tym sieci przesyłowej 5 400 m, rozbudowa sieci nie była prowadzona od lat,
- odnawialne źródła energii w gminie to głównie instalacje fotowoltaiczne w budynkach użyteczności publicznej i w indywidualnych gospodarstwach domowych, pojedyncze instalacje pomp ciepłych.

Uwarunkowania infrastruktury społecznej i jej dostępności

- placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Gmina to przedszkole i 7 szkół podstawowych,
- szkolnictwo ponadpodstawowe reprezentuje Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Białej Rawskiej zarządzany przez Starostwo Powiatowe w Rawie Mazowieckiej,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej w 2020 roku udzielał pomocy dla 287 rodzin (753 osoby w rodzinach), głównymi powodami pomocy były: długotrwała choroba, ochrona macierzyństwa, ubóstwo i niepełnosprawność członka rodziny,
- dla organizacji pomocy społecznej na terenie gminy działają: Świetlica Środowiskowa oraz Środowiskowy Dom Samopomocy,
- usługi z zakresu opieki medycznej świadczą instytucje w Białej Rawskiej: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ESKULAP i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne SALUS oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dańkowie,
- jednostkami realizującymi zadania z zakresu kultury są: Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Białej Rawskiej i Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Białej Rawskiej, zarządzający Ośrodkiem Sportu i Rekreacji, w którego zasobach są boisko piłkarskie, zaplecze rekreacyjne, kąpielisko miejskie z plażą i wypożyczalnią sprzętu pływającego,
- Szkoły zarządzają pozostałą infrastrukturą rekreacyjną i sportową zlokalizowaną przy poszczególnych obiektach: boiska i place zabaw,
- bezpieczeństwo przeciwpożarowe i ratownictwo ogólne gwarantują 13 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, podlegających Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Rawie Mazowieckiej,
- działania funkcjonujących organizacji pozarządowych nakierowane są na pogłębienie rozwoju i integracji społecznej, zadbanie o potencjał kulturowy gminy, rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych, młodzieży czy seniorów.

Uwarunkowania finansowe gminy

- dochody budżetu gminy w roku 2020 wyniosły ogółem 60 010 554,20 zł, a wydatki 60 012 114,12, w tym wydatki inwestycyjne 5 607 486,18 zł,
- w 2020 r. dochód w przeliczeniu na 1 osobę w gminie wyniósł 5 330,95 zł, wydatki w przeliczeniu na 1 osobę – 5 331,09 zł, gmina Biała Rawska na realizację zadań inwestycyjnych pozyskuje środki zewnętrzne z różnych źródeł krajowych i unijnych, wskaźnik dochodów podatkowych na mieszkańca w 2020 roku wynosił 1 538,96 zł/ob., przy średniej krajowej 2 122,33 zł/ob.

2.2 Ocena sytuacji gminy Biała Rawska – wnioski z konsultacji społecznych

Na etapie przygotowywania „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Biała Rawska” – dla potrzeb Strategii Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022 – 2030”, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne.

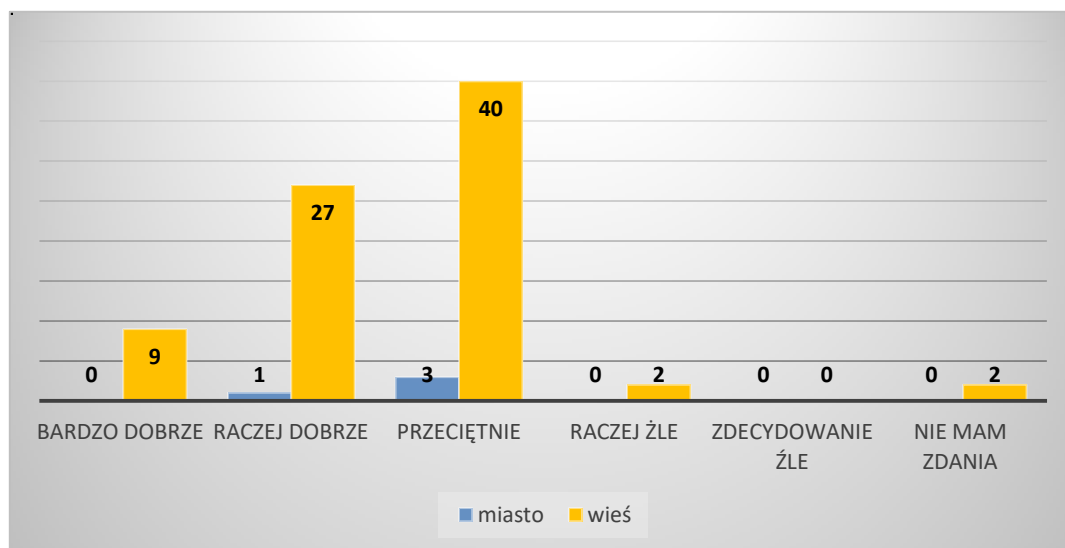
Konsultacje przeprowadzone zostały w formie ogólnodostępnej ankiety skierowanej do mieszkańców gminy.

Pytania ankietowe obejmowały swoim zakresem m. in.: ogólną i szczegółową ocenę poziomu życia w gminie, określenie najpoważniejszych problemów wpływających na warunki życia w chwili obecnej oraz pozytywnych i negatywnych cech funkcjonowania gminy (szanse i zagrożenia rozwojowe), a także największych wyzwań rozwojowych dla gminy. Wnioski z konsultacji społecznych dookreślają diagnozę i pozwalają właściwie ocenić sytuację obecną gminy Biała Rawska.

Z udziału w konsultacjach skorzystało ogółem 86 osób, w tym 39 kobiet i 47 mężczyzn. Wśród ankietowanych zdecydowana większość stanowiły osoby zamieszkałe na terenie wiejskim gminy (93%). Wśród rodzajów zatrudnienia dominowali rolnicy (53%) i emeryci, renciści (18%). W strukturze wiekowej dominowały natomiast osoby w wieku produkcyjnym, w tym: 46 – 55 lat (31%), 36 – 45 lat (23%) oraz 56 – 65 lat (20%).

W poniższej tabeli zaprezentowana została ocena warunków życia na terenie gminy według podziału mieszkańców na teren miasta i wsi.

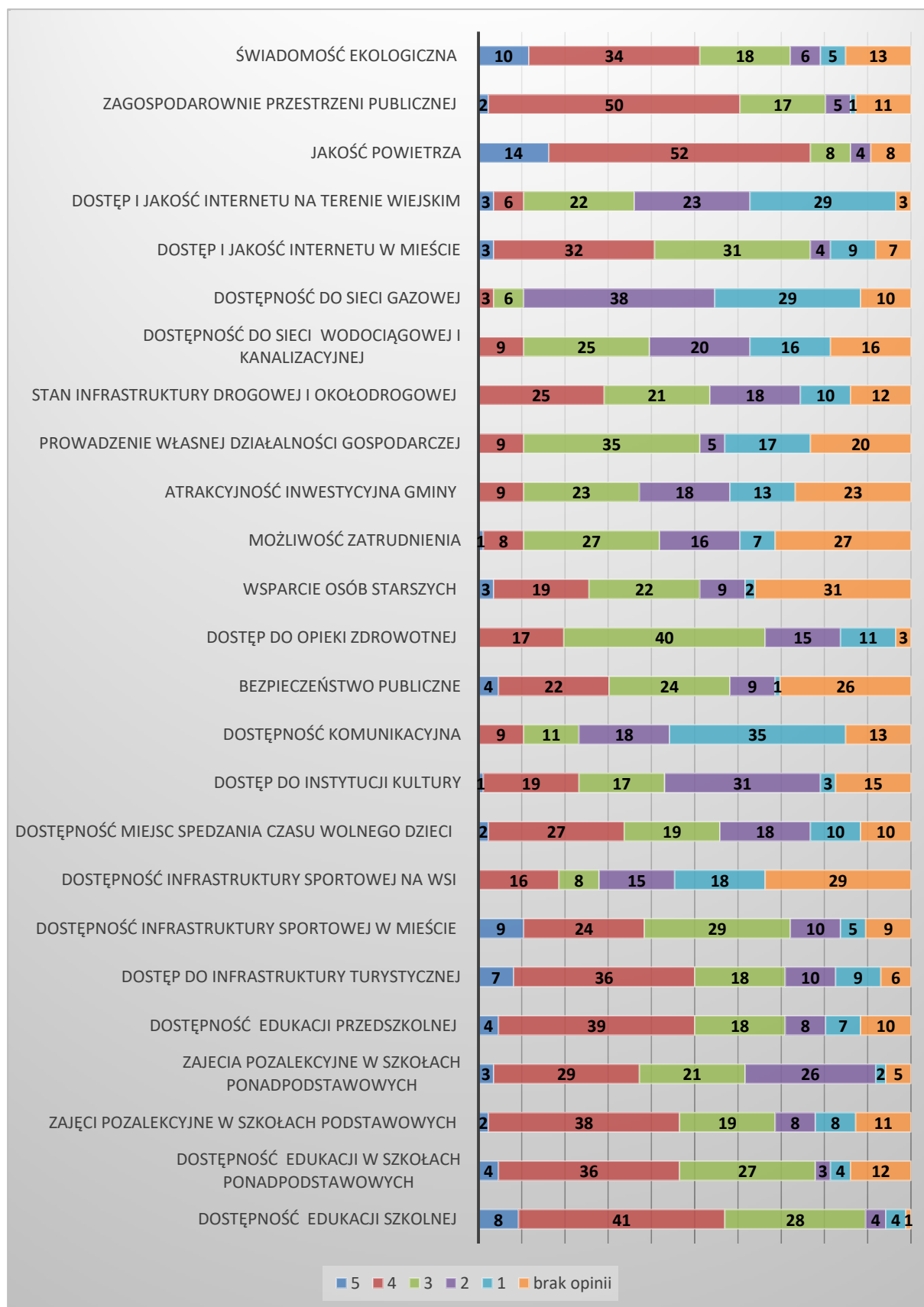
Wykres 1. Ocena warunków życia w gminie Biała Rawska (przedstawienie liczbowe*)

*brak odpowiedzi w dwóch ankietach

W poniższym wykresie zawarto odpowiedzi respondentów według liczby punktów przyznanych dla danego problemu/zagadnienia, każdorazowo biorąc pod uwagę 100% odpowiedzi.

Wykres 2. Ocena poszczególnych obszarów/ dziedzin życia według ankietowanych (przedstawienie procentowe, według ilości punktów)

Ocena: 5 – bardzo dobrze, 4 – raczej dobrze, 3 – przeciętnie, 2 – raczej źle, 1 – zdecydowanie źle.

Za najwyższej ocenione aspekty życia na terenie gminy Biała Rawska zostały uznane:

- jakość powietrza,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej (zieleń, szlaki turystyczne, estetyka miejsc publicznych),
- świadomość ekologiczna mieszkańców gminy (segregacja odpadów, spalanie paliw),
- dostępność i jakość edukacji szkolnej (poziom nauczania w szkołach podstawowych),
- dostępność i jakość edukacji szkolnej (poziom nauczania w szkołach ponadpodstawowych),
- możliwości korzystania z zajęć pozalekcyjnych, koła zainteresowań w szkołach podstawowych,
- dostępność i jakość edukacji przedszkolnej i opieki nad małym dzieckiem (żłobki),
- dostęp do infrastruktury turystycznej, miejsc rekreacji i aktywnego wypoczynku.

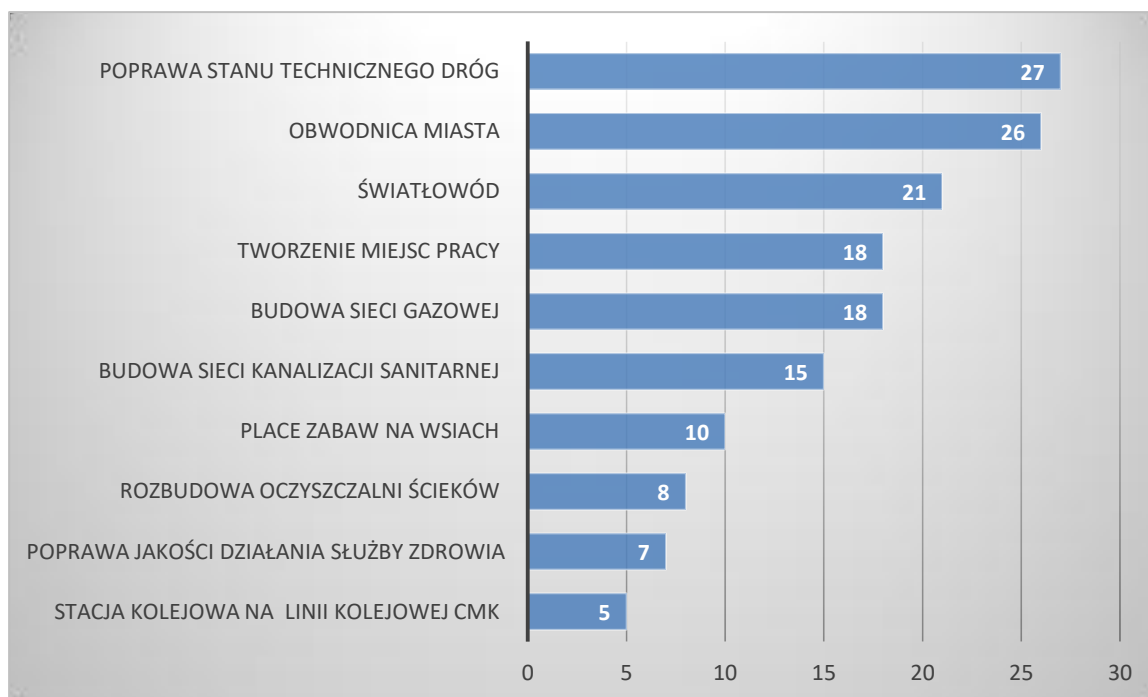
Najgorzej ocenione zostały:

- dostępność komunikacyjna,
- dostępność do sieci gazowej,
- dostęp i jakość Internetu na terenie wiejskim.

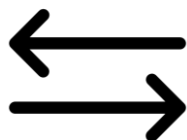
Tabela 2. Główne mocne i słabe strony gminy Biała Rawska według ankietowanych (hierarchia według oddanych głosów)

 Mocne strony	 Słabe strony
kąpielisko	zły stan nawierzchni dróg wszystkich zarządców, brak obwodnicy dla miasta w ciągu drogi nr 725
sadownictwo i specjalistyczna produkcja sadownicza	brak miejsc pracy, dużych zakładów pracy, słabe możliwości zatrudnienia młodzieży po szkole
place zabaw, siłownie plenerowe i miejsca rekreacji	brak Internetu na terenach wiejskich
zieleń, park miejski, deptak	brak sieci gazowej
położenie geograficzne	brak lekarzy, słaba dostępność służby zdrowia
rozwój działalności gospodarczej	brak przeprowadzania inwestycji na terenach wiejskich
dostępność inwestycyjna	zbyt duże opłaty za odpady
walory przyrodnicze, czyste powietrze	brak sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na znacznym obszarze gminy
świadomość ekologiczna	brak przystanku pasażerskiego na linii kolejowej

Wykres 3. Dziedziny, które wymagają podjęcia najszybszych działań w celu poprawy warunków życia mieszkańców gminy według ankietowanych (przedstawienie według ilości głosów)

1.3 Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w dokumentach planistycznych jako narzędzie diagnozy strategicznej, ponieważ pozwala porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Analizę dokonano w oparciu o:

- wnioski z diagnozy sytuacji społeczno – gospodarczo – przestrzennej gminy Biała Rawska,
- dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane na etapie diagnozowania,
- analizy obowiązujących dokumentów strategicznych,
- wyniki badań ankietowych przeprowadzonych na etapie sporządzania diagnozy,
- informacji z Urzędu Miasta i Gminy w Białej Rawskiej.

Tabela 3. Analiza SWOT dla gminy Biała Rawska – pozytywne aspekty wpływające na rozwój

	Mocne strony
	Położenie w centrum kraju, połączenie z miastami regionu: Rawą Mazowiecką, Grójcem, Skierniewicami, Mszczonowem i Warszawą
	Uchwalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące 98% terenu gminy Wyspecjalizowane rolnictwo – region typowo sadowniczy
	Korzystne ukształtowanie terenu, warunki klimatyczne i jakość gleb do rozwoju rolnictwa Cenne zabytki architektoniczne i obiekty krajobrazowe
	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej i gospodarstwach domowych
	Dostępność i jakość edukacji szkolnej
	Liczne jednostki OSP, zapewniające bezpieczeństwo mieszkańcom
	Rosnąca aktywność gospodarcza mieszkańców
	Niski poziom bezrobocia
	Niski procent (około 6,7% mieszkańców gminy) osób objętych pomocą społeczną
	Istniejące tereny rekreacyjne i sportowe, w tym na terenie miasta
	Szanse
	Wzrost aktywności społecznej
	Wykorzystanie dofinansowań zewnętrznych dla przeprowadzenia strategicznych inwestycji
	Rozbudowa sieci infrastruktury technicznej, głównie gazowej i kanalizacyjnej
	Poprawa stanu technicznego dróg oraz budowa obwodnicy miasta
	Utworzenie przystanku kolejowego
	Rosnące zainteresowanie wykorzystaniem OZE
	Pozyskanie inwestorów dla tworzenia nowych, atrakcyjnych i różnorodnych miejsc pracy w gminie
	Wykorzystanie zasobów przyrody, w tym: lasów, wód powierzchniowych, istniejących zbiorników, terenów cennych przyrodniczo dla rozwoju rekreacji i turystyki
	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców odnośnie oszczędnego gospodarowania wodą, selektywnej zbiórki odpadów, eliminacji azbestu, wykorzystania OZE i wymiany nieekologicznych źródeł ciepła
	Wykorzystanie nowoczesnych technologii w gospodarce, rolnictwie, gospodarstwach domowych
	Rozbudowa sieci światłowodowej
	Wdrożenie e-usług dla mieszkańców

Tabela 4. Analiza SWOT dla gminy Biała Rawska – negatywne aspekty wpływające na rozwój

	Słabe strony
	Niekorzystne trendy demograficzne – spadek liczby ludności, starzejące się społeczeństwo
	Zły stan nawierzchni dróg wszystkich zarządców, brak obwodnicy miasta w ciągu drogi nr 725
	Niefunkcjonalne rozplanowanie komunikacyjne centrum miasta
	Niewykorzystanie w układzie komunikacyjnym gminy Centralnej Magistrali Kolejowej (CMK) relacji
	Zawiercie – Grodzisk Mazowiecki (linia kolejowa nr 4)
	Słaby stan techniczny dróg gminnych, niewystarczająca infrastruktura komunikacyjna: chodniki, oświetlenie
	Brak miejsc pracy, słabe możliwości zatrudnienia poza rolnictwem
	Niski wskaźnik skanalizowania i gazyfikacji gminy
	Postępująca degradacja przestrzeni publicznej
	Dostęp do opieki medycznej
	Słaby dostęp do sieci internetowej na terenach wiejskich
	Niezadowalająca oferta spędzania czasu wolnego, oferty kulturalnej i edukacyjnej poza oświatą
	Zagrożenia
	Stagnacja gospodarcza i społeczna spowodowana trudnymi do przewidzenia kryzysami związanymi z pandemią
	Wzrost niekorzystnych zjawisk społecznych i odpływ ludności z terenu gminy (zwłaszcza osób młodych)
	Peryferyjność gminy w skali województwa
	Rosnące obciążenie budżetu gminy wydatkami administracyjnymi, w tym oświatowymi
	Trudności z zatrudnieniem pracowników sezonowych w rolnictwie
	Mało zróżnicowane rolnictwo, nieodporne na zmiany rynkowe
	Zagrożenie klęskami żywiołowymi i urodzaju
	Niestabilność przepisów prawnych

3. SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Podstawą aktualnie obowiązującego systemu zarządzania rozwojem kraju jest ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, natomiast głównymi dokumentami strategicznymi, w oparciu o które prowadzona jest polityka rozwoju są: Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności oraz Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030.

Tabela 5. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022 – 2030 z dokumentami krajowymi (opracowanie własne)

Dokument	Założenia	Wykazanie spójności
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku	Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym	Strategia wpisuje się w cel główny i szczegółowe SOR. Odpowiadające cele operacyjne Strategii: • Poprawa dostępu i jakości usług społecznych, • Wzrost ładu przestrzennego, jakości przestrzeni publicznych i efektywnego ich zagospodarowania, • Rozwój prośrodowiskowej infrastruktury technicznej i efektywnej gospodarki komunalnej, • Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i warunków inwestowania w gminie, • Umacnianie rolnictwa jako wiodącej gałęzi gospodarki.
	Cele szczegółowe: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	
	Cele szczegółowe: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	
	Cele szczegółowe: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	
	Główne obszary koncentracji działań: • Reindustrializacja • Rozwój innowacyjnych firm • Małe i średnie przedsiębiorstwa • Kapitał dla rozwoju • Ekspansja zagraniczna	
	Obszary: • Spójność społeczna • Rozwój zrównoważony terytorialnie • Prawo w służbie obywatelom i gospodarce • System zarządzania procesami rozwojowymi, w tym instytucje publiczne • E-państwo • Finanse publiczne • Efektywność wykorzystania środków Unii Europejskiej	
	Obszary: kapitał ludzki i społeczny, cyfryzacja, transport, energia,	

	wpływające na osiągnięcie celów:	środowisko, bezpieczeństwo narodowe	
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 z 17 września 2019 r.	Cel główny:	Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Strategia odpowiada głównie i bezpośrednio na cel szczegółowy 1 i 2 KSRR, cel 3 ma rangę ponadregionalną. Działania zawierają się we wszystkich celach planu strategicznego gminy.
	Cele szczegółowe:	Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	
		Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	
		Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	
Zapisy uszczegółowiające KSSR zawarte w strategiach sektorowych	• strategia w obszarze środowiska i gospodarki wodnej – Polityka ekologiczna państwa 2030 z 16 lipca 2019 r., • Strategia Sprawne Państwo 2020 z 12 lutego 2013 r., • Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 z 18 czerwca 2013 r., • Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (projekt), • Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” z 15 stycznia 2013 r., • Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku z 24 września 2019 r., • Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 z 15 października 2019 r., • Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 z 9 kwietnia 2013 r.		

Tabela 6. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2021-2030 z dokumentami o randze regionalnej (opracowanie własne)

Dokument	Założenia		Wykazanie spójności
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Wizja rozwoju regionu:	Harmonijnie rozwijające się województwo w centrum Polski, przyjazne rodzinom, mieszkańcom miast i obszarów wiejskich. Region, w którym nowoczesna gospodarka idzie w parze z ochroną walorów kulturowych i przyrodniczych.	Cele Strategii we wszystkich sferach: gospodarczej, społecznej i przestrzennej zawarte w planie strategicznym gminy Biała Rawska, odpowiadają na cele strategiczne i operacyjne SRWŁ. Wyznaczony w SRWŁ cel horyzontalny
	Cele strategiczne i cele operacyjne	• Strefa gospodarcza: nowoczesna i konkurencyjna gospodarka: Zwiększanie potencjału badawczego i innowacyjnego	

		Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego Wsparcie rozwoju MŚP Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności • Strefa społeczna: obywatelskie społeczeństwo równych szans: Rozwój kapitału społecznego Poprawa stanu zdrowia mieszkańców Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego • Strefa przestrzenna: atrakcyjna i dostępna przestrzeń: Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska Ochrona i kształtowanie krajobrazu Zwiększenie dostępności transportowej Nowoczesna energetyka województwa Racjonalizacja gospodarki odpadami Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych	ma znaczenie dla całości obszaru województwa. Gmina Biała Rawska zalicza się do OSI województwa łódzkiego jako obszar walorów turystyczno – środowiskowo – rolnych, który ma w perspektywie stworzyć obszar zielonej gospodarki.
	Cel horyzontalny	Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo.	
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego	Cele szczegółowe	• Region spójny o zrównoważonym systemie osadniczym • Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury transportowej • Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury technicznej • Region o wysokiej jakości środowiska przyrodniczego • Region o dobrze zachowanym dziedzictwie kulturowym • Region o wysokiej atrakcyjności turystycznej • Region o krajobrazie wysokiej jakości • Region o wysokim poziomie bezpieczeństwa publicznego • Region efektywnie wykorzystujący endogeniczny potencjał rozwoju na rzecz zrównoważonego rozwoju przestrzennego	Strategia odpowiada na cele szczegółowe Planu we wszystkich sferach: gospodarczej, społecznej i przestrzennej.

4. STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIAŁA RAWSKA

4.1 Wizja i misja rozwoju gminy Biała Rawska

Wizja rozwoju stanowi opis pożądanego stanu rzeczywistości społeczno-gospodarczej obszaru Gminy Biała Rawska w perspektywie 2030 roku. Jest to stan, jaki ma zostać osiągnięty, na skutek realizacji planu strategicznego zawartego w niniejszym dokumencie. Wizja to również najważniejszy zapis Strategii, który ma stanowić zapis planów, ale i ambicji rozwojowych oraz być kluczowe dla szerokiego grona interesariuszy.

Biorąc pod uwagę powyższe sformułowano następującą wizję rozwoju Gminy Biała Rawska:

Wizja Gminy Biała Rawska

Gmina Biała Rawska jest przyjazną i atrakcyjną przestrzenią do życia, pracy, zamieszkania, rozwoju, spędzania czasu wolnego wszystkich grup społecznych.

W gminie udało się połączyć tradycje rolnicze z rozwojem innych gałęzi gospodarki i przedsiębiorczości.

Biała Rawska to gmina ekologiczna, wyposażona w nowoczesną infrastrukturę techniczną, dobrze skomunikowana oraz funkcjonalna przestrzennie.

Misja wskazuje i wyznacza naczelny cel polityki rozwoju. Jest to wewnętrznie spójna deklaracja, korespondująca z głównym zadaniem określonym dla gminy przez ustawę o samorządzie gminnym jakim jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej.

Uwzględniając powyższe określono następującą misję Gminy Biała Rawska:

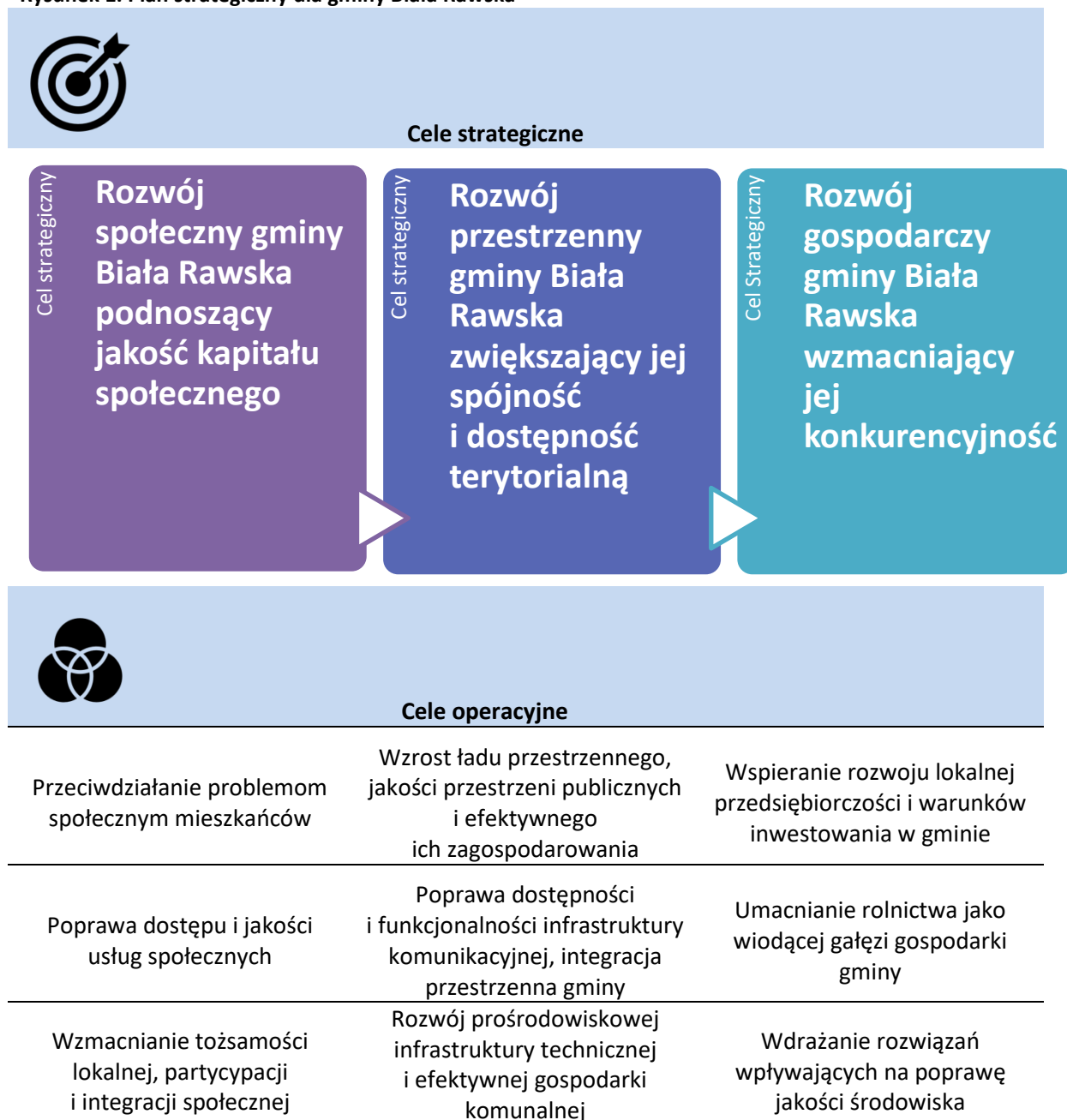
Misja Gminy Biała Rawska:

Tworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania w przyjaznym i bezpiecznym środowisku oraz rozwoju społeczno – gospodarczego poprzez wykorzystanie przewag w regionie, aktywności i ambicji mieszkańców, skuteczności działań samorządu.

4.2 Plan strategicznego rozwoju gminy Biała Rawska

Stan docelowy rozwoju lokalnego – osiągnięcie wizji – będzie możliwe dzięki realizacji poszczególnych celów przyjętych w planie strategicznym. Sformułowane cele strategiczne przypisane zostały do określonych sfer rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego, zakładając zintegrowane podejście do przyszłości gminy. Wyznaczone zostały trzy cele strategiczne, do których przyporządkowane zostały po trzy cele operacyjne, co stanowi trzon planu strategicznego. Dalszym elementem jest przypisanie poszczególnym celom kierunków działań.

Rysunek 1. Plan strategiczny dla gminy Biała Rawska

Realizacja przyjętych w strategii celów i priorytetów przyczyni się do wielowymiarowego wzmocnienia spójności gminy Biała Rawska.

W sferze społecznej nastąpi wzrost aktywności mieszkańców, co sprzyjać będzie ich integracji. Rozwój infrastruktury społecznej przyczyni się do poprawy dostępności i jakości oferowanych usług publicznych i społecznych. Wzrostowi poziomu i jakości życia mieszkańców sprzyjać będzie również nowoczesna i efektywnie funkcjonująca administracja samorządowa.

Równocześnie przeprowadzone działania wprowadzające ład przestrzenny, w tym rewitalizacja przestrzeni publicznej, wpłyną na spójność gminy, ale także poprawi jej estetykę. W wyniku inwestycji w nowoczesną i chroniącą środowisko infrastrukturę techniczną oraz wskutek realizowanej polityki proekologicznej poprawie ulegnie stan powietrza i innych komponentów środowiska naturalnego. Całość gminy połączy funkcjonalna sieć drogowa, której rozbudowie lub modernizacji partnerować będzie infrastruktura towarzysząca.

W gminie nadal prężnie rozwijać się będzie rolnictwo – sadownictwo – oraz przetwórstwo i przedsiębiorczość okołorolnicza. Ponadto powstają wciąż nowe przedsiębiorstwa i firmy, także w branżach innowacyjnych, które gwarantują prace dla ludzi młodych i wykształconych poza rolnictwem.

Rozwój gminy zakłada synergię wszystkich elementów dla podniesienia atrakcyjności gminy, poziomu życia i rozwoju mieszkańców.

Do celów operacyjnych przyporządkowane zostały kierunki działań, które dookreślają plan strategiczny dla gminy Biała Rawska.

Cel strategiczny

Rozwój społeczny gminy Biała Rawska podnoszący jakość kapitału społecznego

Cel operacyjny – Przeciwdziałanie problemom społecznym mieszkańców

Kierunki działań:

- Polityka prorodzinna oraz przeciwdziałanie i minimalizacja zjawisk dysfunkcyjnych w środowiskach domowych
- Umiejętność odpowiadania na potrzeby różnych grup społecznych, działania włączeniowe

Cel operacyjny – Poprawa dostępu i jakości usług społecznych

Kierunki działań:

- Poprawa jakości, dostępności i atrakcyjności infrastruktury oświaty, sportu, kultury i rekreacji
- Wysoka jakość edukacji i możliwości rozwoju wszystkich grup mieszkańców
- Poprawa dostępności opieki zdrowotnej
- Zagwarantowanie bezpieczeństwa i porządku publicznego

Cel operacyjny – Wzmacnianie tożsamości lokalnej, partycypacji i integracji społecznej

Kierunki działań:

- Aktywizacja, partycypacja i integracja społeczna
- Wdrożenie i upowszechnienie nowoczesnych e-usług
- Promocja gminy i wzmocnienie współpracy samorządów w regionie

Cel strategiczny

Rozwój przestrzenny gminy Biała Rawska zwiększający jej spójność i dostępność terytorialną

Cel operacyjny – Wzrost ład przestrzennego, jakości przestrzeni publicznych i efektywnego ich zagospodarowania

Kierunki działań:

- Uporządkowanie urbanistyczne przestrzeni gminy
- Rewitalizacja przestrzeni publicznej sprzyjająca integracji mieszkańców
- Wprowadzenie dobrych zasad gospodarowania zasobami, w tym tzw. zielonych i niebieskich inwestycji

Cel operacyjny – Poprawa dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej, integracja przestrzenna gminy

Kierunki działań:

- Zagwarantowanie funkcjonalnych połączeń drogowych wewnątrz gminy, jak i ponadlokalnych sieci drogowych
- Stworzenie wysokiej jakości infrastruktury drogowej i okołodrogowej dla poprawy bezpieczeństwa
- Stworzenie zintegrowanego transportu

Cel operacyjny – Rozwój prośrodowiskowej infrastruktury technicznej i efektywnej gospodarki komunalnej

Kierunki działań:

- Rozbudowa infrastruktury technicznej, w tym systemów sieciowych
- Racjonalizacja gospodarki odpadami
- Prowadzenie efektywnej, oszczędnościowej gospodarki komunalnej

Cel strategiczny
Rozwój gospodarczy gminy Biała Rawska wzmacniający jej konkurencyjność

Cel operacyjny – Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i warunków inwestowania w gminie

Kierunki działań:

- Wsparcie dla lokalnie tworzonych przedsiębiorstw i miejsc pracy
- Wykorzystanie potencjału dla rozwoju usług, w tym usług handlowych, turystycznych, itp.
- Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Cel operacyjny – Umacnianie rolnictwa jako wiodącej gałęzi gospodarki gminy

Kierunki działań:

- Sprawny system zarządzania działalnością, zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji rolniczej
- Wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w rolnictwie

Cel operacyjny – Wdrażanie rozwiązań wpływających na poprawę jakości środowiska

Kierunki działań:

- Poprawa jakości powietrza poprzez wspieranie gospodarki niskoemisyjnej i odnawialnych źródeł energii
- Ochrona zasobów przyrody i przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom w środowisku
- Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie dbałości i ochrony środowiska naturalnego

4.3 Plan działań dla gminy Biała Rawska

Plan działań odnosi się do trzech, określonych dla gminy Biała Rawska, domen strategicznych tj. sfery społecznej, przestrzennej i gospodarczej, oraz uwzględnia cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań.

W planie wyszczególnione są tzw. zadania priorytetowe do realizacji w gminie w każdej ze sfer. Są to te zadania, które w największym stopniu mogą wpłynąć na osiągnięcie założonych celów, czyli wywołają (w sposób bezpośredni lub pośredni) realne zmiany warunkujące lokalny rozwój. Zadania priorytetowe scharakteryzowane zostały poprzez zagadnienia takie jak: opis, okres realizacji, szacunkowe koszty oraz potencjalne/możliwe źródła finansowania oraz wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację danego zadania.

Cel strategiczny
Rozwój społeczny gminy Biała Rawska podnoszący jakość kapitału społecznego

Cel strategiczny zakłada działania w zakresie zapewnienia wysokiej jakości usług społecznych dostosowanych do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Czynnikiem poprawiającym jakość życia mieszkańców są atrakcyjność miejsca zamieszkania, jego wyposażenie w odpowiednią infrastrukturę, możliwość rozwoju i zatrudnienia (zarobku). Jakość życia wzrasta, jeśli wzrasta poziom m. in.: oferowanej edukacji, lokalnej przedsiębiorczości oraz bezpieczeństwa, a także poprawia się dostęp do usług medycznych i innych usług społecznych. Ważna dla rozwoju społecznego gminy jest rozbudowana, zróżnicowana oferta dla mieszkańców, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy zawodowej, wiekowej czy zróżnicowanej ze względu na płeć, sytuację rodzinną lub materialną, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne. Za poprawą jakości usług społecznych idzie rozbudowanie infrastruktury społecznej i technicznej, uwzględniające potrzeby osób młodych (atrakcyjność osiedleńcza), ale i starszych czy chorych (atrakcyjność opiekuńcza).

Tabela 7. Zadanie priorytetowe Poprawa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy

Wyszczególnienie		Opis
Nazwa zadania		Poprawa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy
Odpowiadający kierunek działań		Poprawa jakości, dostępności i atrakcyjności infrastruktury oświaty, sportu, kultury i rekreacji Wysoka jakość edukacji i możliwości rozwoju wszystkich grup mieszkańców
Opis		W ramach zadania będą realizowane inwestycje dotyczące poprawy dostępności i atrakcyjności infrastruktury rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców gminy. Planowane są zadania dotyczące budowy sal gimnastycznych i boisk wielofunkcyjnych przy obiektach szkolnych (inwestycje sukcesywne, dostosowane do potrzeb jednostek i możliwości finansowych gminy). Ponadto będą realizowane zadania z zakresu mniejszej infrastruktury rekreacyjnej, tj.: place zabaw, siłownie zewnętrzne (tworzenie nowych, modernizacja istniejących) przy szkołach i na terenach wiejskich. W zakres zadania wpisuje się również oznakowanie, budowa, modernizacja ścieżek rowerowych, ścieżek edukacyjnych oraz mała infrastruktura realizowana na potrzeby tych obiektów.
Oczekiwane rezultaty		• poprawa warunków nauczania • poprawa dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dla większej liczby mieszkańców, w tym znacząca poprawa wyposażenia w ww. obiekty terenów wiejskich • wzrost aktywności sportowej mieszkańców • zagospodarowanie czasu wolnego wszystkich grup wiekowych

Harmonogram realizacji	2022-2030
Szacunkowy koszt	20 000 000 zł
Potencjalne źródło finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego Rządowy Fundusz Polski Ład Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki” Budżet Gminy Biała Rawska
Odpowiedzialność za realizację	Urząd Miasta i Gminy w Białej Rawskiej

Tabela 8. Zadanie priorytetowe Bialski Piknik profilaktyczny

Wyszczególnienie	Opis
Nazwa zadania	Bialski Piknik Profilaktyczny
Odpowiadający kierunek działań	Poprawa dostępności opieki zdrowotnej Umiejętność odpowiadania na potrzeby różnych grup społecznych, działania włączeniowe
Opis	W ramach zadania przewiduje się realizację corocznego (jednodniowego lub weekendowego) Bialskiego Pikniku Profilaktycznego - inicjatywy umożliwiającej mieszkańcom gminy skorzystanie ze specjalistycznych badań laboratoryjnych oraz badań profilaktycznych. Ponadto planuje się umożliwianie konsultacji z lekarzami specjalistami z różnych dziedzin (np.: chirurgii onkologicznej, dermatologii, ortopedii, urologii, endokrynologii, psychiatrii, terapii uzależnień, itp.).
Oczekiwane rezultaty	- poprawa stanu zdrowia mieszkańców - umożliwienie wykonywania wczesnej diagnostyki
Harmonogram realizacji	2022-2030
Szacunkowy koszt	400 000 zł
Potencjalne źródło finansowania	Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki” Budżet Gminy Biała Rawska
Odpowiedzialność za realizację	Urząd Miasta i Gminy w Białej Rawskiej

Tabela 9. Działania Celu strategicznego Rozwój społeczny gminy Biała Rawska podnoszący jakość kapitału społecznego w zakresie celów i kierunków wraz z oczekiwanymi rezultatami

Cele i kierunku	Opis podejmowanych działań	Oczekiwane rezultaty
Cel operacyjny – Przeciwdziałanie problemom społecznym mieszkańców		
Polityka prorodzinna oraz przeciwdziałanie i minimalizacja zjawisk dysfunkcyjnych w środowiskach domowych	Cel zakłada efektywną pomoc społeczną dla osób w trudnej sytuacji materialnej i życiowej poprzez działania takie jak: współpraca gminy z instytucjami rynku pracy w celu podejmowania inicjatyw ograniczających skalę bezrobocia (szkolenia, kursy przekwalifikowania, dotacje, itp.), monitorowanie zjawisk patologicznych i likwidacja przyczyn dysfunkcji w rodzinach, przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym oraz prowadzenie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym. Należy umożliwiać wszystkim potrzebującym dostęp do profesjonalnej pomocy terapeutycznej, a także rzetelnej informacji o przysługujących prawach i możliwości pomocy, uruchamiać programy edukacyjne adresowanych do osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi i zagrożeniami prowadzącymi do utraty bezpieczeństwa osobistego, zdrowotnego i socjalnego.	
Umiejętność odpowiadania na potrzeby różnych grup społecznych, działania włączeniowe	Umożliwienie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym pełnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności poprzez działania z różnych dziedzin, w tym: • likwidację barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, • rozwijanie usług opiekuńczych dla seniorów w ich środowisku zamieszkania, obejmujących m.in. pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem, • organizację czasu wolnego, • doposażenie w sprzęt i urządzenia obiektów użyteczności publicznej w miarę potrzeb (szkół, świetlic wiejskich), • podnoszenie świadomości obywatelskiej (realizacja programów na rzecz obywatelskiego zaangażowania w sprawy publiczne, np. poprzez udział w konsultacjach społecznych, udział w wyborach, wolontariat, filantropię, członkostwo w organizacjach trzeciego sektora).	• poprawa sytuacji społecznej rodzin • włączenie społeczne • zmniejszenie liczby zjawisk patologicznych • aktywizacja i integracja społeczna

Cel operacyjny – Poprawa dostępu i jakości usług społecznych		
Poprawa jakości, dostępności i atrakcyjności infrastruktury oświaty, sportu, kultury i rekreacji	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury społecznej dotyczy podjęcia działań zmierzających do budowy, rozbudowy lub modernizacji (w tym termomodernizacji) infrastruktury związanej z opieką nad dziećmi do lat 3, przedszkolnej, szkolnej, kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej. Ponadto wykonywane będą zadania z zakresu doposażenia obiektów społecznych, w tym szkół i świetlic wiejskich. Inwestycje te powinny ułatwić dostęp mieszkańcom gminy do infrastruktury społecznej, a jednocześnie pomóc w uporządkowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni publicznej.	• poprawa warunków nauczania • poprawa dostępności do infrastruktury rekreacyjnej • wzrost aktywności sportowej
Wysoka jakość edukacji i możliwości rozwoju wszystkich grup mieszkańców	Realizacja priorytetu wymaga podjęcia wielokierunkowych działań zmierzających do wzmocnienia istniejących i rozwoju nowych usług edukacyjnych i edukacyjno-rozwojowych. W najbliższych latach można spodziewać się rosnącego popytu na tego typu usługi, wynikającego nie tylko ze wzrostu liczby mieszkańców gminy, ale również z rosnących oczekiwań odnośnie dostępności i standardu usług. W zakresie opieki i wychowania najmłodszych podejmowane będą działania: podjęcie instytucjonalnej opieki nad dzieckiem małym, poprawa jakości wczesnego nauczania, (wprowadzenie zajęć dodatkowych, aktywizujących i rozwijających wielokierunkowo małe dzieci). W zakresie wyrównanie szans rozwojowych uczniów szkół podstawowych realizowane powinny być: dodatkowe zajęcia edukacyjne, zajęcia wspierające pasję, zajęcia sportowe, rehabilitacyjne, itp. Działania adresowane do seniorów winny z jednej strony zmierzać do zapewnienia im opieki (dotyczy osób niesamodzielnych) m.in. poprzez rozwój usług opiekuńczych i asystenckich, z drugiej strony umożliwiać aktywnym seniorom udział w życiu kulturalnym, edukacyjnym i sportowym oraz zmniejszać tzw. e wykluczenie wśród seniorów. W zakresie wszechstronnego rozwoju kapitału ludzkiego instytucje oświatowe i kulturalne w gminie powinny wzbogacać swoją ofertę dla różnych grup wiekowych, tworzyć warunki do rozwijania pasji i talentów, prowadzić działania edukacyjne, wspierające i rozwijające, poszerzać działania KGW (organizacja lekcji tematycznych, nauka tradycyjnych robótek ręcznych, tworzenie zespołów	• wzrost jakości kapitału społecznego • aktywizacja mieszkańców • poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego • integracja społeczna

	ludowych, zrzeszanie twórców i rzemieślników, itp.). Ponadto Gminna powinna wspierać działania klubów, kół, KGW i stowarzyszeń w celu zwiększenia ich oferty skierowanej do mieszkańców.	
Poprawa dostępności opieki zdrowotnej	Wzbogacenie oferty usług zdrowotnych oferowanych na terenie gminy poprzez np.: kontynuację pikników profilaktycznych, organizację okazjonalnych badań i porad specjalistycznych, prowadzenie programów profilaktyki zdrowotnej i promocji aktywnego stylu życia w instytucjach społecznych w gminie.	• poprawa stanu zdrowia mieszkańców • umożliwienie wykonywania wczesnej diagnostyki
Zagwarantowanie bezpieczeństwa i porządku publicznego	W ramach celu planowane jest sukcesywne doposażenie w specjalistyczny sprzęt, tabor, wyposażenie strażnic jednostek OSP w gminie, prowadzenie szkoleń dla różnych grup zawodowych w zakresie bezpieczeństwa publicznego (szkolenia: strażaków, kadry pedagogicznej i opieki społecznej). Wśród zadań inwestycyjnych podejmowane będą także działania zwiększające bezpieczeństwo komunikacyjne, w tym, np. budowa oświetlenia drogowego (modernizacja i nowe oprawy oświetleniowe), budowa chodników i poprawa funkcjonalności otoczenia drogowego, rozbudowa monitoringu wizyjnego w newralgicznych miejscach i obiektach, a także likwidowanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej oraz w przestrzeniach ogólnodostępnych.	• poprawa bezpieczeństwa • poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego • poprawa bezpieczeństwa pieszych w ruchu drogowym • ułatwienia dla osób niepełnosprawnych
Cel operacyjny – Wzmacnianie tożsamości lokalnej, partycypacji i integracji społecznej		
Aktywizacja, partycypacja i integracja społeczna	Gmina będzie wspierać inicjatywy społeczno-kulturalne służące aktywizacji jej mieszkańców, w tym powstawania i rozszerzania działalności organizacji pozarządowych, fundacji i stowarzyszeń, także poprzez zlecanie realizacji wybranych zadań publicznych. Ponadto dla wzmacniania aktywności lokalnej i integracji społeczeństwa planowane jest doposażenie świetlic wiejskich, aby działalność przez nie prowadzona była atrakcyjniejsza dla mieszkańców. Samorząd będzie dążył do zwiększania partycypacji społecznej we wszystkich działaniach strategicznych gminy.	• wzrost jakości kapitału społecznego • aktywne społeczeństwo • cenne inicjatywy
Wdrożenie i upowszechnienie nowoczesnych e usług	Rozwój społeczeństwa informacyjnego wymusza poszerzenie zakresu usług świadczonych z wykorzystaniem nowych technologii. Zadanie obejmuje zakresem poszerzanie w gminie e portalu usług urzędowych dla mieszkańców oraz synchronizacja systemu e usług w innych instytucjach społecznych. Ponadto planowane jest doposażanie jednostek gminy (w tym jednostek oświatowych,	• poprawa jakości usług publicznych • wdrożenie nowoczesnych standardów obsługi

	pomocowych) w sprzęt IT, serwery, urządzenia peryferyjne i inne. W zakres celu wchodzi również wspieranie inicjatyw mających na celu przygotowanie społeczeństwa do efektywnego korzystania z funkcjonalności w obszarze technologii informacyjno-telekomunikacyjnych.	
Promocja gminy i wzmocnienie współpracy samorządów w regionie	Promocja gminy musi być szeroko zakrojona i obejmować wiele aspektów życia społecznego i gospodarczego oraz walorów turystycznych. Samorząd powinien dążyć do rozwijania współpracy regionalnej, zwłaszcza w granicach powiatu, regionu, dla rozwoju kapitału ludzkiego i realizacji wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych, a także inicjatyw społecznych.	• poprawa jakości usług publicznych • łatwiejsza realizacja przedsięwzięć

Cel strategiczny**Rozwój przestrzenny gminy Biała Rawska zwiększający jej spójność i dostępność terytorialną**

Zrównoważony rozwój gminy Biała Rawska powinien zakładać synergie działań społecznych i gospodarczych z prowadzoną polityką przestrzenną. Wpływ na polepszenie jakości życia mieszkańców powinny zakładać przestrzeganie zasad ładu przestrzennego, dlatego potrzebne są działania, które z jednej strony uporządkują zasady urbanistyczne, z drugiej pobudzą dbałość mieszkańców o swoje miejsce zamieszkania. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią umożliwia zorganizowane i wielopłaszczyznowe zarządzanie terytorium oraz funkcjami poszczególnych obszarów.

Ponadto dla mieszkańców ważna jest poprawa skomunikowania gminy poprzez podniesienie standardu dróg ponadlokalnych oraz poprawę stanu technicznego i bezpieczeństwa komunikacji wewnętrznej (tj. zmodernizowane drogi i ich otoczenie, chodniki i oświetlenie, ścieżki rowerowe).

Dla poprawy warunków środowiskowych potrzebne są działania z zakresu kompleksowej ochrony zasobów przyrodniczych i ich części składowych (takich jak: powietrze, woda, walory krajobrazowe, itp.), jak również wzrost wyposażenia w infrastrukturę techniczną, głównie siećową, wykorzystanie nowoczesnych źródeł pozyskania energii itp.

Tabela 10. Zadanie priorytetowe Rewitalizacja centrum miasta Biała Rawska – miejsca integrującego mieszkańców

Wyszczególnienie	Opis
Nazwa zadania	Rewitalizacja centrum miasta Biała Rawska – miejsca integrującego mieszkańców
Odpowiadający kierunek działań	Uporządkowanie urbanistyczne przestrzeni gminy Rewitalizacja przestrzeni publicznej sprzyjająca integracji mieszkańców
Opis	Przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych na terenie miasta Biała Rawska będzie przebiegało na wielu płaszczyznach. W wymiarze przestrzennym wskazane jest przeprowadzenie zdecydowanej reorganizacji ruchu komunikacyjnego dla poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, uspokojenie ruchu w centrum, a także odciążenia odcinków dróg położonych w zwartej zabudowie miejskiej. Centrum wymaga także poprawy estetyki miejsc szczególnie pod kątem możliwości integracji mieszkańców i stworzenia przyjaźniejszych im terenów. Działania społeczne dotyczyć powinny szerokiego włączenia społecznego, wzrostu aktywności itp. Działania w ramach rewitalizacji powinny być kompleksowe, będą wynikać z Gminnego Programu Rewitalizacji (w trakcie opracowania).
Oczekiwane rezultaty	Kompleksowe działania rewitalizacyjne oparte na poprawie ładu przestrzennego, uporządkowania i lepszego zagospodarowania przestrzeni dla integracji mieszkańców oraz poprawie estetyki i wzrostu wartości przestrzeni

i obiektów.

Harmonogram realizacji	2023-2030
Szacunkowy koszt	20 000 000 zł
Potencjalne źródło finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego Rządowy Fundusz Polski Ład Rządowe programy inwestycyjne przeznaczone dla samorządów Budżet gminy
Odpowiedzialność za realizację	Urząd Miasta i Gminy w Białej Rawskiej

Tabela 11. Zadanie priorytetowe Budowa obwodnicy miasta Biała Rawska

Wyszczególnienie		Opis
Nazwa zadania		Budowa obwodnicy miasta Biała Rawska
Odpowiadający kierunek działań	Zagwarantowanie funkcjonalnych połączeń drogowych wewnątrz gminy, jak i ponadlokalnych sieci drogowych Wysokiej jakości infrastruktura drogowa i okołodrogowa dla poprawy bezpieczeństwa	
Opis	Trasa planowanej południowej obwodnicy prowadzona jest po nowym śladzie w stosunku do istniejącej drogi wojewódzkiej Nr 725 i układu komunikacyjnego gminy. Początek znajduje się na południowo-zachodnim wlocie miasta w postaci skrzyżowania typu rondo w ciągu drogi 725, koniec w rejonie wsi Wola Chojnata, gdzie ponownie łączy się z drogą wojewódzką. Planowana droga przebiega w większości przez tereny przeznaczone pod rolnictwo, pola i łąki oraz tereny cieków wodnych. Inwestycja obejmuje: budowę nowej drogi, budowę skrzyżowań z drogami w istniejącym układzie komunikacyjnym, budowę dróg dojazdowych, budowę objazdów inżynierskich (mosty, przepusty, odwodnienia), usunięcie kolizji i przebudowę infrastruktury technicznej.	
Oczekiwane rezultaty	Poprawa funkcjonalności i bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie gminy, poprzez wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrum miasta oraz aktywizacja terenów w sąsiedztwie obwodnicy	
Harmonogram realizacji	2022-2030	
Szacunkowy koszt	80 000 000 zł	
Potencjalne źródło finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego Rządowe programy inwestycyjne przeznaczone dla samorządów Budżet Województwa Łódzkiego	
Odpowiedzialność za realizację	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi	

Tabela 12. Zadanie priorytetowe Poprawa infrastruktury drogowej

Wyszczególnienie	Opis
Nazwa zadania	Poprawa Infrastruktury drogowej
Odpowiadający kierunek działań	Zagwarantowanie funkcjonalnych połączeń drogowych wewnątrz gminy, jak i ponadlokalnych sieci drogowych Wysokiej jakości infrastruktura drogowa i okołodrogowa dla poprawy bezpieczeństwa
Opis	Zadanie polega na poprawie infrastruktury drogowej w zakresie dróg gminnych i powiatowych, tj. poprawie parametrów technicznych dróg istniejących i ich bezpośredniego otoczenia (chodniki, oświetlenie) oraz budowy nowych odcinków dróg w tym m.in. na terenach osiedlowych, terenach wzmożonej zabudowy mieszkalnej i terenach inwestycyjnych.
Oczekiwane rezultaty	Poprawa funkcjonalności i bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie gminy, poprzez modernizację, budowę dróg gminnych i powiatowych
Harmonogram realizacji	2022-2030
Szacunkowy koszt	40 000 000 zł drogi gminne 40 000 000 zł drogi powiatowe
Potencjalne źródło finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego Rządowe programy inwestycyjne przeznaczone dla samorządów
Odpowiedzialność za realizację	Urząd Miasta i Gminy w Białej Rawskiej Starostwo Powiatowe – Zarząd Dróg Powiatowych w Rawie Mazowieckiej

Tabela 13. Zadanie priorytetowe Rozbudowa sieci infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej

Wyszczególnienie	Opis
Nazwa zadania	Rozbudowa sieci infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
Odpowiadający kierunek działań	Rozbudowa infrastruktury technicznej, w tym systemów sieciowych
Opis	Zadanie dotyczy rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej (obejmującego sieć ok. 150 km, stacje uzdatniania wody, podniesienie sprawności) w tym: uzbrojenie sieciowe nowych terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych oraz rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej (zwiększanie liczby przyłączy) i niezbędnej infrastruktury kanalizacyjnej (m. in. przepompownie) na terenach gdzie budowa sieci jest możliwa i uzasadniona.
Oczekiwane rezultaty	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez ułatwienie dostępu do sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, racjonalne gospodarowanie wodą.
Harmonogram realizacji	2022-2030
Szacunkowy koszt	60 000 000 zł
Potencjalne źródło finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Odpowiedzialność za realizację	Rządowe programy inwestycyjne przeznaczone dla samorządów Urząd Miasta i Gminy w Białej Rawskiej
--------------------------------	---

Tabela 14. Działania celu strategicznego Rozwój przestrzenny gminy Biała Rawska zwiększający jej spójność i dostępność terytorialną w zakresie celów i kierunków wraz z oczekiwanymi rezultatami

Cele i kierunki	Opis podejmowanych działań	Oczekiwane rezultaty
Cel operacyjny – Wzrost ładu przestrzennego, jakości przestrzeni publicznych i efektywnego ich zagospodarowania		
Uporządkowanie urbanistyczne przestrzeni gminy	Harmonijny rozwój gminy nie jest możliwy bez uporządkowania przestrzeni publicznej i poprawy jej spójności. W ramach celu planowane jest: sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych obszarów gminy, zwłaszcza przeznaczonych pod nowe zagospodarowanie, aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania, aktualizacja programu rewitalizacji, rozważenie opracowania wewnętrznego dokumentu określającego standardy urbanistyczne do wprowadzenia w gminie.	• wzrost ładu przestrzennego • poprawa estetyki miejscowości • wzrost jakości życia • ochrona środowiska
Rewitalizacja przestrzeni publicznej sprzyjająca integracji mieszkańców	Rewitalizacja przestrzeni publicznej wymaga kompleksowego podejścia. Ważnym problemem wymagającym rozwiązania jest wprowadzenie funkcjonalnych rozwiązań komunikacyjnych, bezpiecznych dla mieszkańców, zwłaszcza w centrach miejscowości. Wiąże się to też z uzupełnieniem infrastruktury drogowej, np. chodnikami czy oświetleniem. Należy zwrócić uwagę na stan techniczny budynków i budowli znajdujących się zarówno w zasobach gminy, jak i będących własnością prywatną (lobbing, wsparcie przy ubieganiu się o pozyskanie źródeł finansowania), zarówno pod względem termomodernizacji, odnowy, ale też nadania obiektom nowych funkcji, osadzenie ich w otoczeniu. Szczególną uwagę należy zwrócić na potrzebę renowacji obiektów o charakterze zabytkowym, historycznym, które mogą stanowić atrakcje turystyczne gminy. Docelowo przestrzeni publicznej powinno się nadać funkcję integracyjną poprzez jej uporządkowanie, odnowę, ożywienie, uatrakcyjnienie estetyczno-wizualne, a także rozbudowę małej infrastruktury. Poprawie powinna ulec także funkcjonalność terenów zielonych i realny wzrost udziału terenów zieleni w przestrzeni publicznej (np. powstawanie skwerów, małych parków). Rewitalizacje centralnych przestrzeni w miejscowościach dla podniesienia ich walorów	• wzrost ładu przestrzennego • poprawa estetyki • kompleksowe działania rewitalizacyjne • wzrost wartości przestrzeni i obiektów

	estetycznych powinny zmierzać ponadto do: tworzenia wspólnych przestrzeni dla mieszkańców, wzrostu estetyki m.in.: jednolity system informacyjny (oznaczenie ulic, szlaków, zabytków itp.) oraz harmonizujące z elementami małej architektury użytkowej (np. ławki, kwietniki, kosze itp.). Cel zakłada także realizację założeń zaktualizowanego Gminnego Programu Rewitalizacji.	
Wprowadzenie dobrych zasad gospodarowania zasobami, w tym tzw. zielonych i niebieskich inwestycji	Nowoczesna gmina wymaga inwestycji w rozwój terenów zielonych i zbiorników wodnych, a także szeroko rozumianej infrastruktury związanej z ochroną środowiska. W ramach niniejszego priorytetu nacisk zostanie położony na zwiększenie udziału terenów zielonych i samej zieleni w strukturze gminy, w tym odbudowie parków w miejscach historycznych oraz zalesień gruntów rolnych klasy VI i VIz (zwiększenie lesistości o ok. 1000 ha). Gmina będzie promować idee budownictwa ekologicznego, a także inwestycji związanych z zagospodarowaniem wód opadowych na terenach budownictwa jedno i wielorodzinnego oraz na terenach rekreacyjnych. Wskazane jest, aby w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniano tereny zielone oraz małe zbiorniki wodne, jako miejsca wspólne o charakterze rekreacyjnym.	• wzrost wartości przestrzeni i obiektów • poprawa stanu środowiska • ochrona i odnowa zabytkowych parków • wzrost udziału zieleni • retencjonowanie wody
Cel operacyjny – Poprawa dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej, integracja przestrzenna gminy		
Zagwarantowanie funkcjonalnych połączeń drogowych wewnątrz gminy, jak i ponadlokalnych sieci drogowych	Realizacja niniejszego priorytetu wymaga w pierwszej kolejności inwestycji w infrastrukturę drogową i towarzyszącą. Poprawie powinny ulec parametry oraz stan techniczny istniejących dróg gminnych. Należy kontynuować proces budowy nowych dróg osiedlowych oraz zastępowania dróg gruntowych drogami o utwardzonej nawierzchni. Jednocześnie należy prowadzić działania na rzecz poprawy jakości dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych, w tym ich przebudowy połączonej z budową obwodnicy. Działania obejmą ponadto: budowę chodników w poszczególnych miejscowościach, modernizację rowów przydrożnych i poboczy, wyznaczenie, oznakowanie lub budowę ścieżek rowerowych wraz z tworzeniem miejsc odpoczynku.	• poprawa bezpieczeństwa drogowego w ruchu wewnętrznym w gminie • poprawa jakości powietrza • wzrost aktywności mieszkańców • poprawa dostępności komunikacyjnej i transportowej • poprawa atrakcyjności turystycznej
Stworzenie wysokiej jakości infrastruktura drogowa i okołodrogowa dla poprawy bezpieczeństwa	Rozwojowi infrastruktury transportowej musi towarzyszyć poprawa bezpieczeństwa zarówno pieszych jak i innych użytkowników dróg. Osiągnięcie niniejszego celu wymaga budowy chodników, dróg dla rowerów i przejść dla pieszych. Rozbudowa sieci chodników we wszystkich miejscowościach w gminie powinna być traktowana priorytetowo z uwagi na ich wpływ zarówno na bezpieczeństwo mieszkańców, jak i jakość życia. Działania takie poprawią stan środowiska naturalnego poprzez ograniczanie niskiej emisji. Planując i realizując budowę dróg dla rowerów należy, w miarę możliwości, wykorzystać także	

Elektromobilność oraz działania związane z usprawnieniem transportowym	istniejące drogi transportu rolnego. Główne założenia kierunku dotyczą: • unowocześnienia taboru samochodowego i parku maszynowego będącego w zasobach gminnych jednostek, poprzez stopniową wymianę na pojazdy elektryczne, • budowy stacji ładowania pojazdów elektrycznych, • lobbowanie na rzecz utworzenia przystanku pasażerskiego na linii kolejowej CMK w Białej Rawskiej, co znacznie poprawiłoby dostępność komunikacyjną gminy, • współudział na rzecz utworzenia komunikacji regionalnej (połączenie gminy i poszczególnych miejscowości z pozostałymi gminami powiatu i innymi miastami w regionie), • rozbudowa zbiorowego transportu publicznego (taboru ekologicznego i dostosowanego do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi), • tworzenie nowych przystanków komunikacyjnych.
Cel operacyjny – Rozwój prośrodowiskowej infrastruktury technicznej i efektywnej gospodarki komunalnej	
Rozbudowa infrastruktury technicznej, w tym systemów sieciowych	Zadanie obejmuje rozbudowę, budowę, modernizację infrastruktury sprzyjającej środowisku naturalnemu oraz poprawiającej jakość życia. Dotyczy to zadań z zakresu rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej. Na terenach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia propagowana będzie budowa ekologicznych zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych. Ponadto ważnymi elementami realizacji zadań prośrodowiskowych jest: • rozbudowa sieci gazowej według potrzeb mieszkańców (inwestycja realizowana przez spółkę gazową), • rozbudowa sieci ciepłej (na terenach zwartej zabudowy), • budowa sieci światłowodowej. • wzrost jakości życia • poprawa dostępu do infrastruktury technicznej • poprawa dostępu do infrastruktury, która ułatwi dostęp do nowoczesnych technologii i przepływu informacji.
Racjonalizacja gospodarki odpadami	Realizacja działań usprawniających gminny system gospodarowania odpadami dotyczy działań: • monitorowania firm świadczących usługi, odbiór odpadów wielkogabarytowych, elektronicznych itp., • usprawnienie eliminacji azbestu z terenu gminy (przeprowadzenie akcji informacyjnej, organizowanie akcji demontażu i odbioru w poszczególnych • czysta gmina • usunięcie odpadów niebezpiecznych • wzrost jakości życia • ochrona środowiska

	sołectwach), • likwidacja dzikich wysypisk odpadów • propagowanie kompostowania odpadów biodegradowalnych w gospodarstwach domowych. Ponadto ważne jest stałe informowanie (edukacja) mieszkańców odnośnie właściwego postępowania z odpadami i edukacja ekologiczna w placówkach oświatowych (lekcje, konkursy).	
Prowadzenie efektywnej, oszczędnościowej gospodarki komunalnej	Realizacja tego celu będzie łączyć inwestycje i działania zamierzające do efektywniejszego zarządzania obiektami i terenami będącymi własnością gminy, np. poprzez modernizację obiektów i ich systemów grzewczych, wykorzystanie OZE, ledowe oświetlenie uliczne, wprowadzenie transportu elektrycznego itp. Z realizacją tego celu wiąże się także ulepszenie zarządzania jednostkami gminnymi, w tym szkoleniom dla kadr.	• efektywne zarządzanie, oszczędności

Cel strategiczny
Rozwój gospodarczy gminy Biała Rawska wzmacniający jej konkurencyjność

Cel zakłada, że rozwój gospodarczy gminy Biała Rawska powinien opierać się na zasadach zrównoważonego rozwoju – dążenie do równowagi pomiędzy potrzebami gospodarczymi i wymaganiami ochrony środowiska oraz uwarunkowaniami przestrzeni.

Gmina Biała Rawska jest gminą o charakterze typowo rolniczym, gdzie występują duże gospodarstwa rolne, w tym specjalistyczne oraz przemysł przetwórczy. Sektor ten należy wzmacniać, by kształtował siłę gminy w regionie, ale też dawał możliwości rozwoju dla młodszych osób.

W zakresie rozwoju przedsiębiorczości planowane jest podejmowanie działań w celu zwiększania aktywności mieszkańców gminy, w tym do zakładania i prowadzenia własnych działalności gospodarczych. Ponadto należy wykorzystać potencjał regionu i lobbować na rzecz powstawania w gminie nowych, większych podmiotów gospodarczych, aby dawały zatrudnienie mieszkańcom, tym samym zahamowując ich odpływ z gminy i polepszając sytuację materialną. Samorząd gminy dysponuje narzędziami, których zastosowanie może przyczynić się do poprawy sytuacji w tych obszarach.

Tabela 15. Zadanie priorytetowe Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej

Wyszczególnienie		Opis
Nazwa zadania		Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
Odpowiadający kierunek działań	Poprawa jakości powietrza poprzez wspieranie gospodarki niskoemisyjnej i odnawialnych źródeł energii	
Opis	Zadanie przewiduje przeprowadzenie kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Biała Rawska zgodnie z harmonogramem i potrzebami. Działania w budynkach polegają na: przeprowadzaniu termomodernizacji ścian zewnętrznych, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej na energooszczędną, wymianie źródeł ciepła na zasilane paliwami bardziej ekologicznymi lub dołączenie do sieci ciepłowniczej (w razie możliwości), wykorzystaniu energii odnawialnej, wymianie oświetlenia. Zakres inwestycji uzależniony byłby do potrzeb i uwarunkowań konkretnego obiektu.	
Oczekiwane rezultaty	• poprawa stanu jakościowego środowiska: ograniczenie niskiej emisji • wzrost wykorzystania OZE	
Harmonogram realizacji	2022-2030 inwestycje ciągłe	
Szacunkowy koszt	28 000 000 zł	

Potencjalne źródło finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego Rządowe programy inwestycyjne przeznaczone dla samorządów Budżet gminy
Odpowiedzialność za realizację	Urząd Miasta i Gminy w Białej Rawskiej

Tabela 16. Zadanie priorytetowe Budowa Zalewu Żurawia

Wyszczególnienie	Opis
Nazwa zadania	Budowa Zalewu Żurawia
Odpowiadający kierunek działań	Ochrona zasobów przyrody i przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom w środowisku
Opis	Inwestycja obejmuje budowę zbiornika Żurawia na rzece Białce (w jej dolinie) w okolicach Białej Rawskiej wraz z budową zapory czołowej z piętrzeniem, na terenie obecnie obejmującym grunty rolne, łąki, lasy i nieużytki. Planuje się zbiornik o powierzchni zalewu lustra wody ok. 31,7 ha, pojemności ok. 550 000 – 785 000 m ³ , rzędnych piętrzenia na poziomie 148 m n.p.m.
Oczekiwane rezultaty	Powstanie obiektu hydrotechnicznego dla retencjonowania wody oraz wykorzystania rekreacyjnego, wzbogacającego krajobraz gminy i jej atrakcyjność.
Harmonogram realizacji	2025-2030
Szacunkowy koszt	75 000 000 zł
Potencjalne źródło finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego Rządowe programy inwestycyjne przeznaczone dla samorządów WFOŚiGW Budżet gminy
Odpowiedzialność za realizację	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Urząd Miasta i Gminy w Białej Rawskiej

Tabela 17. Działania celu strategicznego Rozwój gospodarczy gminy Biała Rawska wzmacniający jej konkurencyjność w zakresie celów i kierunków wraz z oczekiwanymi rezultatami

Cele i kierunku	Opis podejmowanych działań	Oczekiwane rezultaty
Cel operacyjny – Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i warunków inwestowania w gminie		
Wsparcie dla lokalnie tworzonych przedsiębiorstw i miejsc pracy	W zakresie wspieranie lokalnego biznesu planowane jest: - wdrożenie działań ułatwiających postępowanie administracyjne dla nowopowstających podmiotów gospodarczych, zwłaszcza tworzących miejsca pracy na terenie gminy, - promowanie działających podmiotów gospodarczych, - działania planistyczne umożliwiające prowadzenie działalności usługowej i handlowej w centrach miejscowości.	- zwiększenie liczby nowych przedsiębiorstw - aktywizacja gospodarcza mieszkańców - wzrost atrakcyjności
Wykorzystanie potencjału dla rozwoju usług, w tym usług handlowych, turystycznych itp.	Na terenie gminy wzmacniane będą działania dotyczące rozwoju usług, w tym handlu, turystyki i szerokiego wachlarza usług specjalistycznych dostępnych dla mieszkańców. Dla podmiotów z tego sektora ułatwiona zostanie ścieżka administracyjna, promocja na portalach internetowych, możliwości prezentacji na imprezach gminnych itp.	- dostęp do oferty usługowej - miejsca pracy poza rolnictwem - poprawa atrakcyjności turystycznej
Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	Poszerzenie terenów inwestycyjnych (w tym obecnych terenów w Babsku) pod rozwój funkcji produkcyjnych, przestrzeni magazynowej, logistycznej i innej z wyposażeniem w odpowiednie sieci techniczne (w tym drogi dojazdowe) oraz budowanie wspólnej oferty inwestycyjnej terenów z gminami regionu, także dotyczącej działalności rolniczej.	- wzrost atrakcyjności inwestowania - zwiększenie liczby nowych przedsiębiorstw - aktywizacja gospodarcza mieszkańców
Cel operacyjny – Umacnianie rolnictwa jako wiodącej gałęzi gospodarki gminy		
Sprawny system zarządzania działalnością, zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji rolniczej	W zakresie umacniania rolnictwa, jako wiodącej gałęzi gospodarki gminy, będą realizowane działania: - promowania lokalnej produkcji rolnej, - realizowania kampanii informacyjnych skierowanych do rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw, - usprawnienia dla nowotworzonych grup producenckich zajmujących się sprzedażą hurtową, przetwórstwem, magazynowaniem owoców.	- wzrost dochodów mieszkańców z działalności rolniczej i okołorolniczej - aktywizacja mieszkańców - integracja mieszkańców
	Rozwój okołorolniczych działalności gospodarczych, związanych,	

	np. z agroturystyką, turystyką i wypoczynkiem, sprzedażą bezpośrednią produktów pochodzących z własnych gospodarstw rolnych, produkcją i sprzedażą zdrowej żywności.	
Wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w rolnictwie	Promowane będą działania modernizacji gospodarstw rolnych w zakresie wykorzystania nowych technologii, zwłaszcza technologii oszczędnościowy dla wykorzystania zasobów środowiska, w tym wszelkich działań związanych ze zmniejszeniem niskiej emisji i tworzeniem systemów retencjonowania wody.	
Cel operacyjny – Wdrażanie rozwiązań wpływających na poprawę jakości środowiska		
Poprawa jakości powietrza poprzez wspieranie gospodarki niskoemisyjnej i odnawialnych źródeł energii	Wysoka jakość środowiska naturalnego wymaga podjęcia działań zmierzających do poprawy efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i prywatnej. Należy promować i wspierać działania zmierzające do zastosowania przez mieszkańców proekologicznych systemów grzewczych. W wyniku podjętych działań powinno wzrosnąć znaczenie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Równocześnie poprawie musi ulec efektywność energetyczna budynków. Wspierane będą działania zmierzające do zmniejszenia energochłonności budynków mieszkalnych oraz publicznych (np. termomodernizacja, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wymiana źródeł ciepła, instalacja odnawialnych źródeł energii). W działania te włączeni powinni być także przedsiębiorcy. Zakłada się rozwój produkcji energii elektrycznej opartej na energii słonecznej o mocy powyżej 500 kW (np. budowa farmy fotowoltaicznej) zarówno przez samorząd, jak i inwestorów prywatnych. Gmina planuje podejmowanie innowacyjnych rozwiązań ekologicznych w postaci utworzenia magazynów energii opartej na OZE (np. na farmach fotowoltaicznych), które mogłyby obsługiwać zwarte systemy zabudowy z budynkami publicznymi, oświetleniem ulicznym, a przyszłościowo budynki wielorodzinne.	• ograniczenie niskiej emisji • wzrost wykorzystania OZE • poprawa stanu jakościowego środowiska
Ochrona zasobów przyrody i przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom w środowisku	Działania zmierzają do: wzmoczonej ochrony terenów cennych przyrodniczo (zakaz zabudowy i inwestowania, racjonalne wykorzystanie rekreacyjne) oraz ochrony terenów cennych historycznie (np. zabytkowe parki).	• poprawa stanu jakościowego środowiska
Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie dbałości i ochrony środowiska naturalnego	Działania będą dotyczyły promowania wśród mieszkańców gminy: • racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w celu poprawy lub utrzymania dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb, • racjonalnego gospodarowania wodą z sieci wodociągowej, • budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla gospodarstw	• racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej • oszczędne gospodarowanie wodą • bezpieczeństwo

indywidualnych na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie jest ekonomicznie uzasadniona,

- zwiększania retencji wód poprzez budowę małych zbiorników wodnych, oczek wodnych i ogrodów deszczowych, zasilanych wodami opadowymi,
 - prowadzeniu inwestycji z zakresu termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła na bardziej efektywne oraz zasilania odnawialnymi źródłami energii,
 - właściwego postępowania z powstającymi odpadami w gospodarstwach domowych i rolnych, w tym zwłaszcza z odpadami wielkogabarytowymi, eklektycznymi i niebezpiecznymi,
 - odpowiedzialnego postępowania z odpadami azbestowymi.
-

powodziowe

- zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska

5. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WYZNACZONE DLA GMINY BIAŁA RAWSKA

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 wyróżnione zostały obszary strategicznej interwencji (OSI), czyli obszary, do których adresowana ma być polityka rozwoju ukierunkowana na wywołanie konkretnych zmian. Wyróżniane są dwa rodzaje OSI: obszary problemowe oraz obszary wzrostu. Na poziomie krajowym, wyróżniono cztery typy OSI:

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją (755 gmin);
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze;
- wschodnią Polskę;
- województwo śląskie.

Gmina Biała Rawska nie zalicza się do żadnego z OSI krajowych.

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wyznaczono obszary strategicznej interwencji dla miast i gmin województwa, wyznaczając im określone funkcje w przyszłości i określając ich kierunki rozwoju.

Gmina Biała Rawska zalicza się do OSI województwa łódzkiego jako obszar walorów turystyczno – środowiskowo – rolnych, który ma w perspektywie stworzyć obszar zielonej gospodarki.

Do OSI wojewódzkiego zaliczono obszary z dominującą funkcją rolniczą, przyrodniczą oraz predysponowane do rozwoju turystyki ze względu na: potencjał endogeniczny środowiska przyrodniczego (doliny rzek, obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo) i dziedzictwa kulturowego (obszary i obiekty zabytkowe), a także zagospodarowanie turystyczne.

Gmina Biała Rawska należy do pierwszej wymienionej grupy, gdzie potencjał rolnictwa jest wysoki. Zleceniami dla tego obszaru są:

- ochrona gruntów rolnych i rozwijanie wiodącej funkcji,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, w tym m. in.: właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalnym stosowaniem nawożenia i środków ochrony roślin,
- w celu zwiększania opłacalności produkcji rolnej: polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestowanie we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników pomiędzy sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,
- wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego.

6. MODEL STRUKTURALNO – PRZESTRZENNY ROZWOJU GMINY BIAŁA RAWSKA

6.1 Kluczowe uwarunkowania przestrzenne rozwoju gminy Biała Rawska

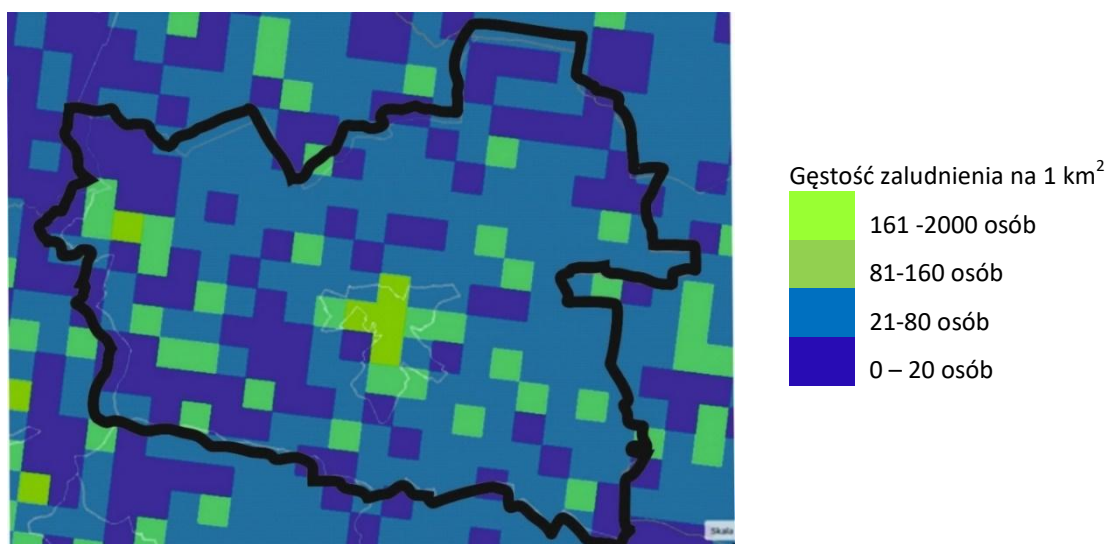
Na rozwój gminy Biała Rawska największy wpływ ma rolnicze użytkowanie terenu. Położone w miejscowościach sady i przedsiębiorstwa związane z obsługą rynku rolnego mają kluczowe znaczenie w zakładanej w Strategii perspektywie rozwojowej.

W skali gminy występują zróżnicowania wewnętrzne, zarówno pod względem demograficznym, zagospodarowania przestrzeni, zasobów środowiska naturalnego, jak i wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną. Funkcje usługowe, takie jak administracja, ochrona zdrowia, oświata, obsługa biznesu, handel, skupione są w Białej Rawskiej. W pozostałych miejscowościach funkcje usługowe ograniczają się do usług służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb mieszkańców, prócz jednostek handlowych, zlokalizowane są w nich strażnice OSP. Podmioty gospodarcze, głównie związane z rolnictwem funkcjonują na terenie całej gminy, ze skupiskiem w mieście.

W centralnej i zachodniej części gminy dominują większe skupiska zabudowy mieszkalnej, usługowej i gospodarczej, jest to też część najlepiej wyposażona. Pozostałe ośrodki zurbanizowane są rozsiane w granicach administracyjnych gminy w sposób nieregularny. Ponadto rozlokowanie jest bardziej swobodne, z mniejszymi miejscowościami i rozrzuconą wśród terenów polnych zabudową. Część zachodnia to większe kompleksy leśne, rzeka i bardziej zróżnicowane zagospodarowanie.

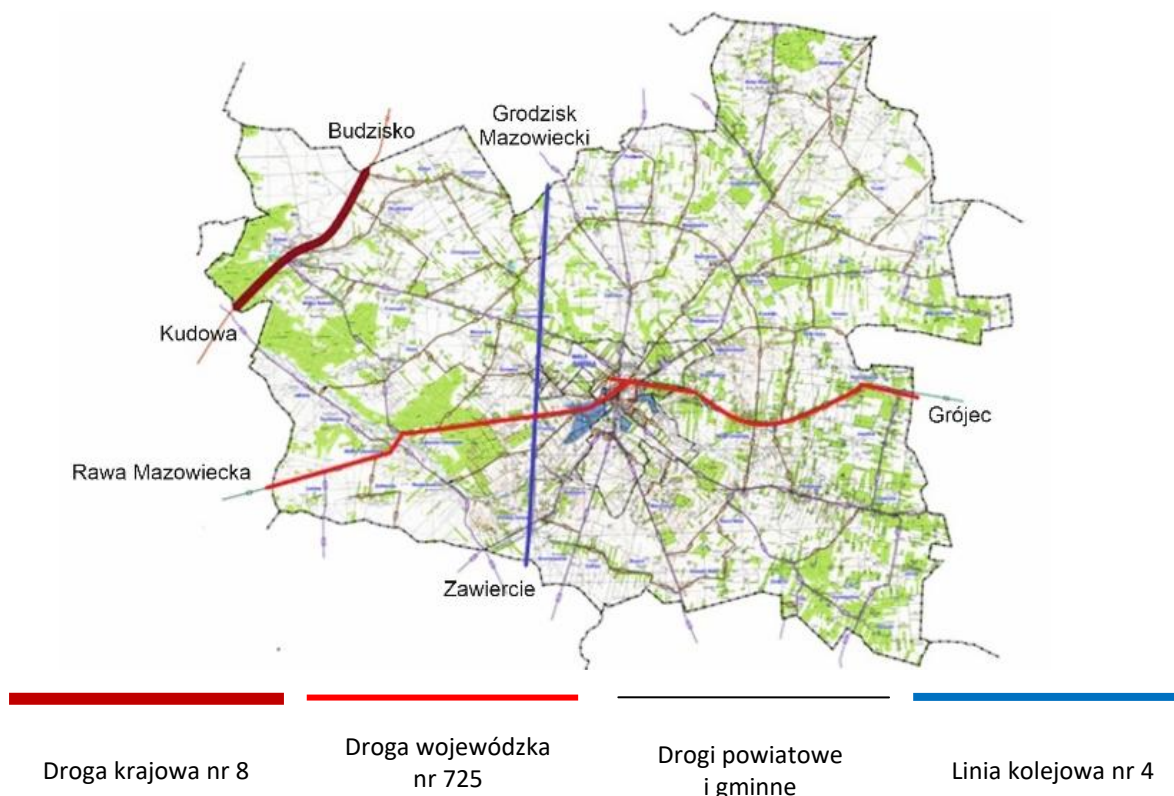
Kluczowe uwarunkowania przestrzenne, rozlokowanie funkcji, mających wpływ na rozwój gminy będą widoczne na zaprezentowanych mapach poglądowych.

Rysunek 2. Rozlokowanie ludności (na podst. www.geo.stat.gov.pl/map)

Największe skupiska ludności w gminie znajdują się w rejonie Białej Rawskiej i przyległych miejscowości oraz Babska. Pozostałe skupiska mieszkańców rozlokowane są na terenie gminy nie tworząc znaczących kompleksów. Główne to rejony miejscowości: Wola Chojnata, Chrzęszczew, Chodnów, Grzymkowice, Stara Wieś, Studzianek.

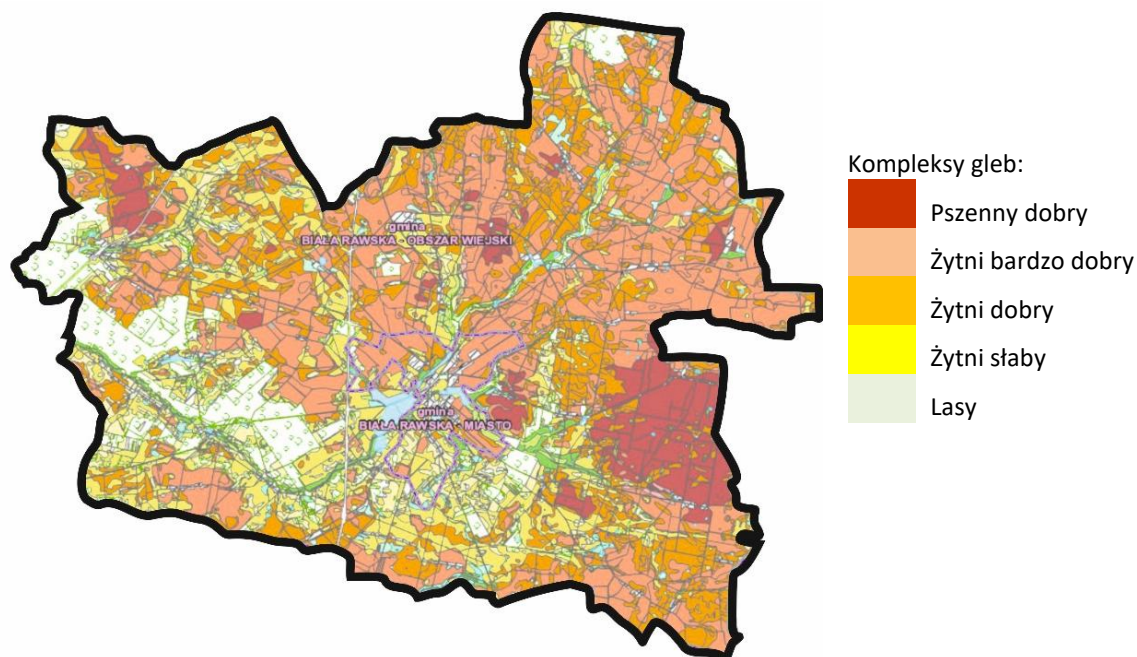
Rysunek 3. Dostępność komunikacyjna (na podst. danych Urzędu Miasta i Gminy w Białej Rawskiej)

Sieć drogowa gminy jest dobrze rozwinięta, głównym szlakiem komunikacyjnym jest droga wojewódzka nr 725 relacji Rawa Mazowiecka – Grójec. Droga krajowa S8 i linia kolejowa (brak przystanku pasażerskiego na linii CMK) nie mają wielkiego znaczenia komunikacyjnego dla gminy.

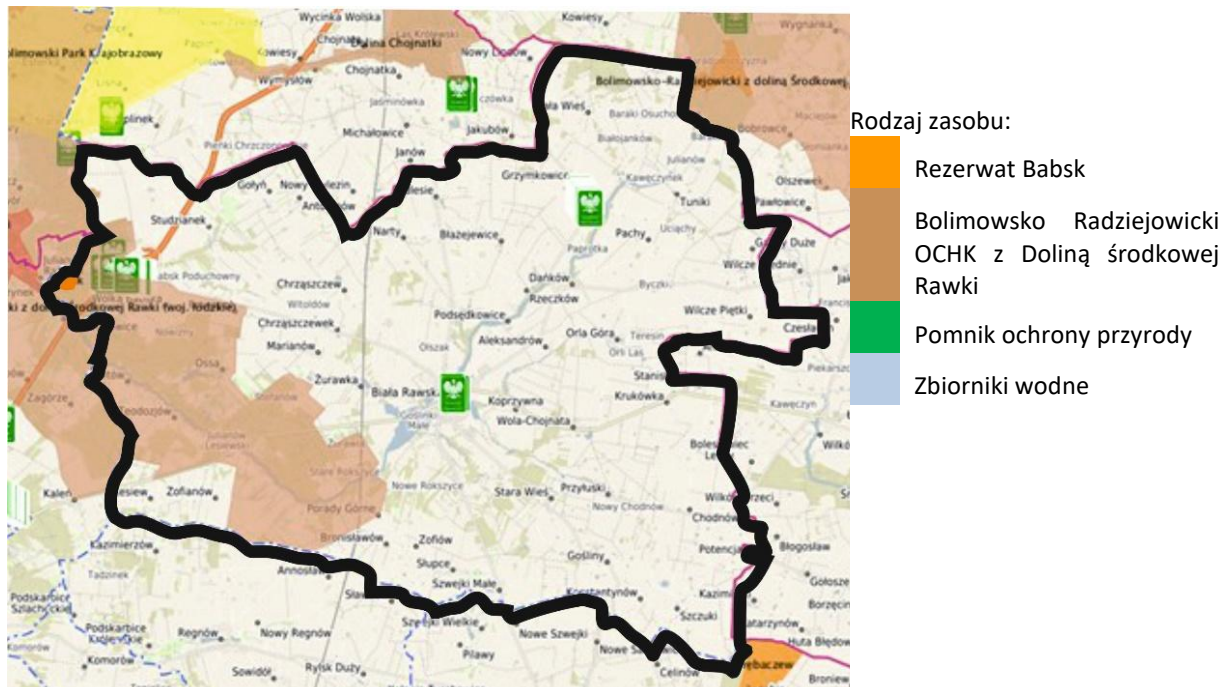
Rysunek 4. Warunki glebowe gminy (na podst.

<https://geoportal.lodzkie.pl/imap/?locale=pl&gui=new&sessionID=289974>

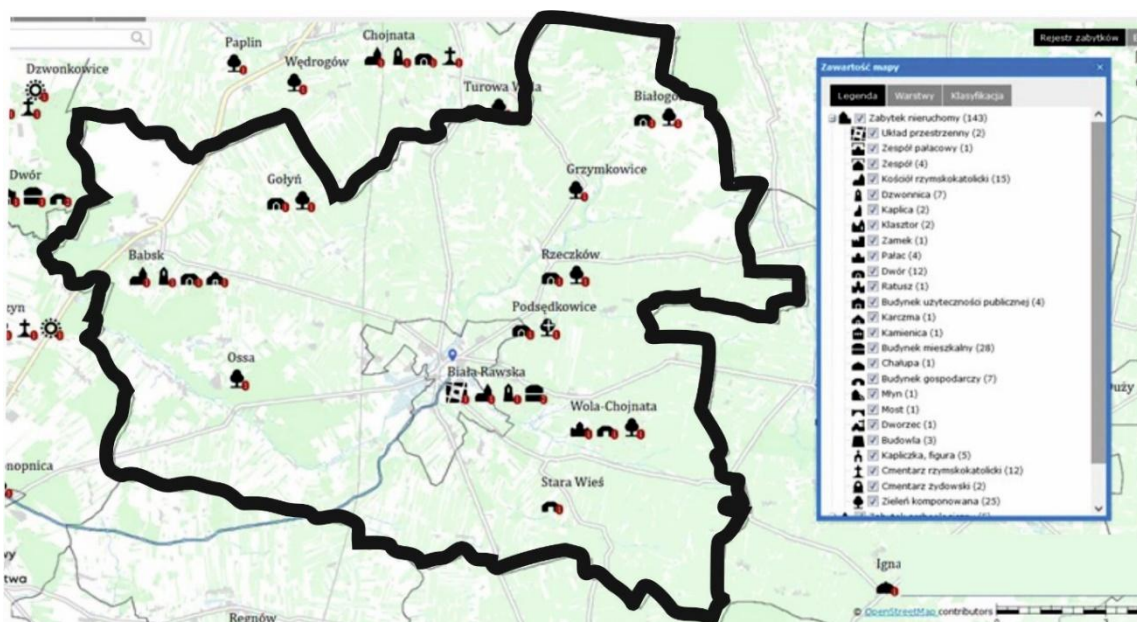
Warunki glebowe i przydatność do produkcji rolnej ziemi wpływają na rozlokowanie osadnictwa i wykorzystania rzeczywistego terenu. Z przedstawionej mapy wynika, że teren gminy ma korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa, a zwłaszcza jej wschodnia część (teren najżyźniejszy).

Rysunek 5. Przyroda na terenie gminy Biała Rawska (na podst. www.rawski.e-mapa.net)

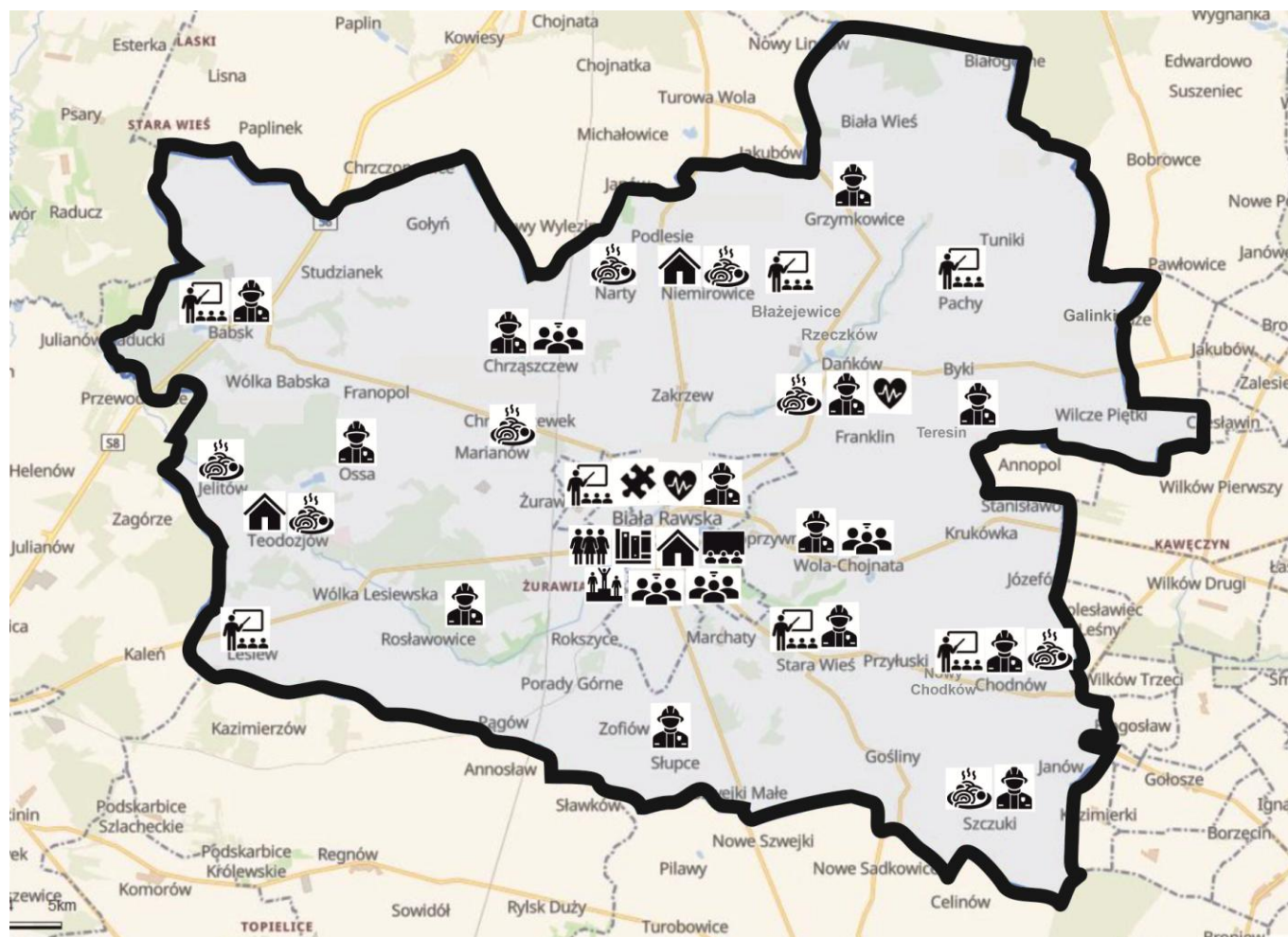
Bogatsza w zasoby przyrodnicze oraz bardziej atrakcyjna przyrodniczo jest zachodnia część gminy, gdzie występują formy ochrony przyrody, gęstsza sieć rzeczna oraz większa liczba i powierzchnia zbiorników wodnych, a także powierzchnia lasów i zadrzewień.

Rysunek 6. Uwarunkowania dziedzictwa kulturowego (na post. <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>)

W miejscowościach znajdują się zabytkowe kościoły, domy i zabudowa gospodarcza, dwory i parki dworskie, cmentarze. Ponadto widoczne są dawne rozplanowania miejscowości, np. w układzie urbanistycznym miasta.

Rysunek 7. Zagospodarowanie gminy Biała Rawska w zakresie infrastruktury społecznej (opracowanie własne)

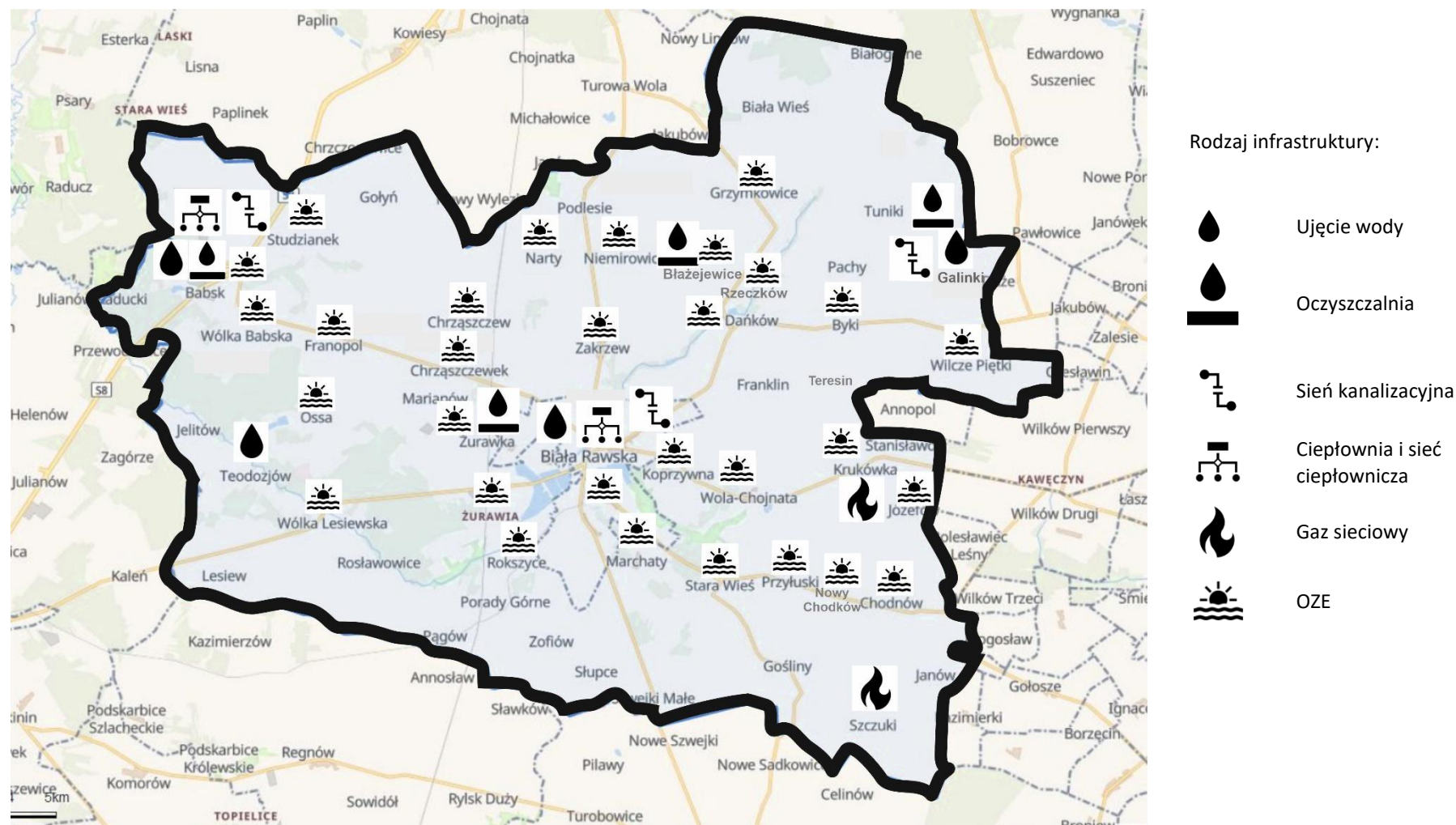

Rodzaj infrastruktury:

- Przedszkole
- Szkoła podstawowa
- Ośrodek zdrowia
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury
- Biblioteka
- OSP
- Jednostka pomocy społecznej
- Miejsce rekreacji i sportu
- Świetlica
- Stowarzyszenie, klub sportowy
- Koło Gospodyń Wiejskich

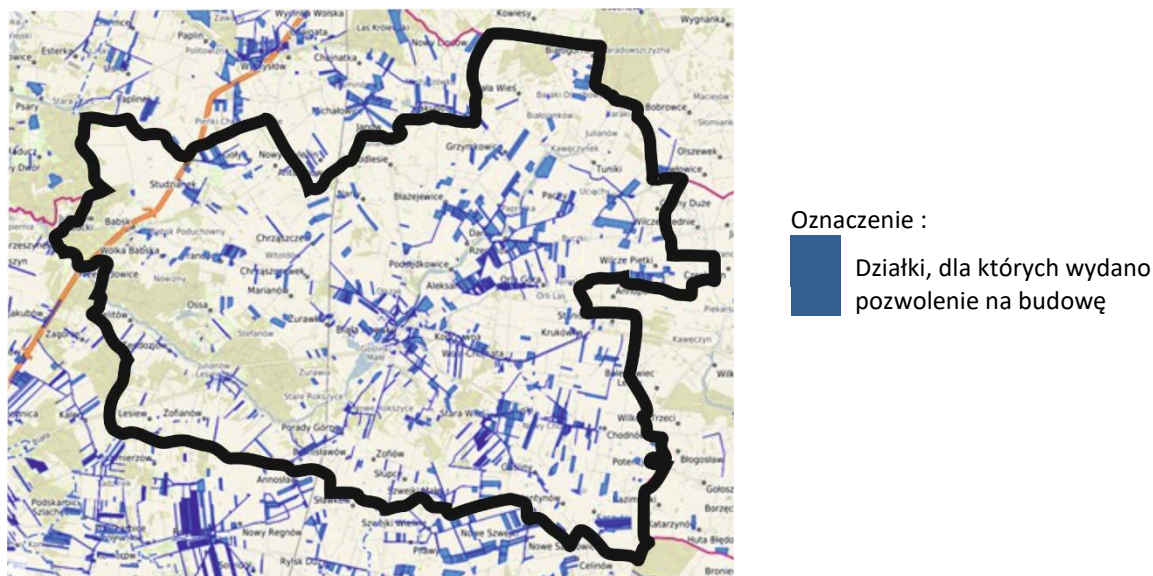
Na terenie Białej Rawskiej skumulowana jest większość obiektów infrastruktury społecznej oraz instytucji i aktywności mieszkańców gminy. W pozostałych miejscowościach dostępność do infrastruktury społecznej nie jest dość duża, w wielu są pojedyncze obiekty, w tym jednostki OSP.

Rysunek 8. Zagospodarowanie gminy Biała Rawska w zakresie infrastruktury technicznej (opracowanie własne)

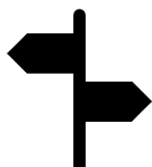
Pod względem wyposażenia terenu gminy w infrastrukturę techniczną, najlepsze wskaźniki ma stolica gminy. Całość gminy posiada sieć energetyczną, a 65% powierzchni gminy posiada sieć wodociagową, natomiast tylko trzy miejscowości mają częściową sieć kanalizacji sanitarnej, a dwie gaz sieciowy. W gminie znajduje się znaczna liczba indywidualnych instalacji energii odnawialnej.

Rysunek 9. Pozwolenia na budowę wydane przez Starostwo Powiatowe w Rawie Mazowieckiej (na podst. <https://rawski.e-mapa.net/>)

Tereny cieszące się największym zainteresowaniem pod względem budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy to przedmieścia Białej Rawskiej, rejony wsi Rzeczków, Dańków oraz Wilcze Piętki (w północno wschodniej części gminy), w rejonach miejscowości Stara Wieś, Przyłuski, Nowy Chodnów, Chodnów oraz Szczuki (w południowo wschodniej części).

6.2 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy Biała Rawska

Koncepcja zawarta w niniejszej Strategii zakłada, że każdy proces społeczno-gospodarczy ma swoje odbicie w przestrzeni. Wymiar przestrzenny realizowany jest poprzez opracowanie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, w postaci opisu założeń (ogólnych i bardziej szczegółowych, przypisanych do konkretnych rodzajów terenów) oraz przedstawionych w postaci graficznej.

Dla właściwego kształtowania polityki przestrzennej gminy Biała Rawska należy uwzględnić następujące założenia główne:

- rozwój zagospodarowania powinien być uzależniony od potencjału demograficznego danej miejscowości i przebiegać etapowo. Przyjęte rozwiązania powinny zapewniać ochronę ładu przestrzennego, zachowywać harmonię, odpowiednią skalę i proporcje zabudowy, dążyć do uzupełniania i uporządkowania struktury istniejącej zabudowy, a w dalszej kolejności zagospodarowywać tereny wolne od zabudowy. Istotne jest także właściwe wyposażenie nowych obszarów w niezbędną infrastrukturę techniczną podnoszącą jakość życia mieszkańców,
- duże obszary prywatnych gospodarstw rolnych z tendencją do powiększania tych gospodarstw,
- racjonalne przeznaczanie terenów pod różne funkcje, w tym zwłaszcza: tereny inwestycyjne (dla lokowania aktywności gospodarczej), obszary przedsiębiorczo-

usługowe i transportowe oraz odpowiednie rozmieszczenie tych funkcji w strukturze przestrzennej gminy,

- ochrona i poprawa stanu podstawowych komponentów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

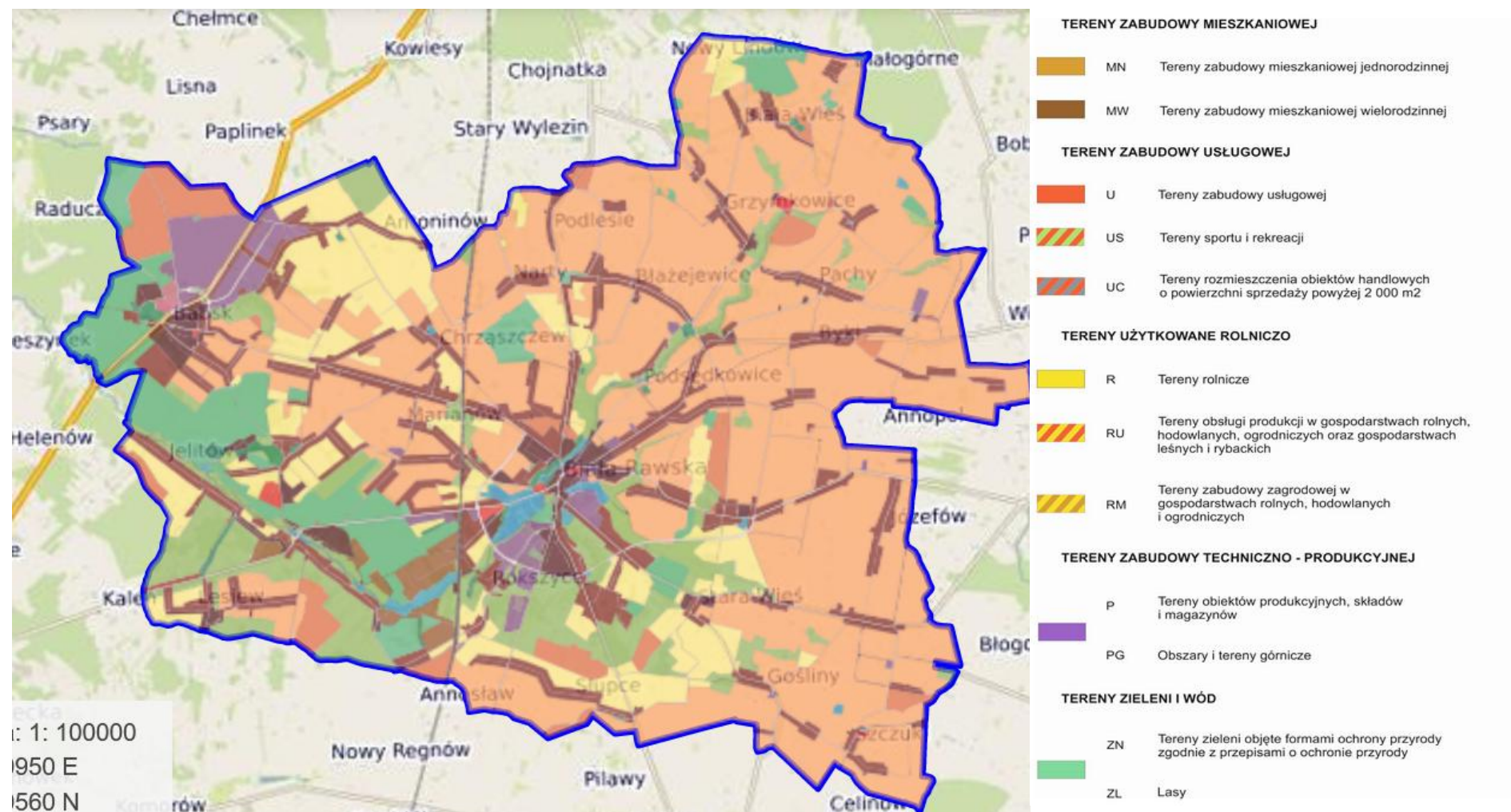
Dodatkowo określając kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Biała Rawska należy uwzględnić:

- konieczność rozwoju i uzupełnienia infrastruktury drogowej i sieci infrastruktury technicznej w związku z rozwojem nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej, ale także poprawę stanu technicznego infrastruktury obecnie istniejącej, w tym usprawnień w ruchu komunikacyjnym (np. dotyczącego budowy obwodnicy miasta),
- zachowanie zasobów i zapewnienie wysokiej jakości wód, poprawę stanu powietrza atmosferycznego, racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych, ochronę i powiększanie zasobów leśnych,
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć, mogących w sposób ciągły znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w przepisach odrębnych (z wyjątkiem lokalizacji inwestycji celu publicznego),
- utrzymanie i wzbogacenie różnorodności biologicznej oraz zapewnienie optymalnego funkcjonowania systemu obszarów chronionych, racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu dla rozwoju turystyki przy zachowaniu tożsamości kulturowej gminy,
- harmonijne wkomponowanie w krajobraz obiektów nowych, a niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gminy (zwłaszcza związanych ze strefą gospodarczą i sferą użyteczności publicznej, itp.),
- adaptację i modernizację budynków (w tym: obiektów zabytkowych) na zasadach zapewniających zachowanie istotnych dla miejscowej tradycji form architektonicznych, proporcji, detalu, materiałów itp.,
- przeciwdziałanie samowoli budowlanej,
- zalesianie lub zadrzewianie gruntów zdegradowanych i nieużytkowanych rolniczo oraz gleb niskich klas bonitacyjnych (głównie klas VI i VIz oraz V) z wykorzystaniem szerszego wprowadzania drzewostanów wielogatunkowych w przypadku sąsiedztwa istniejących lasów.

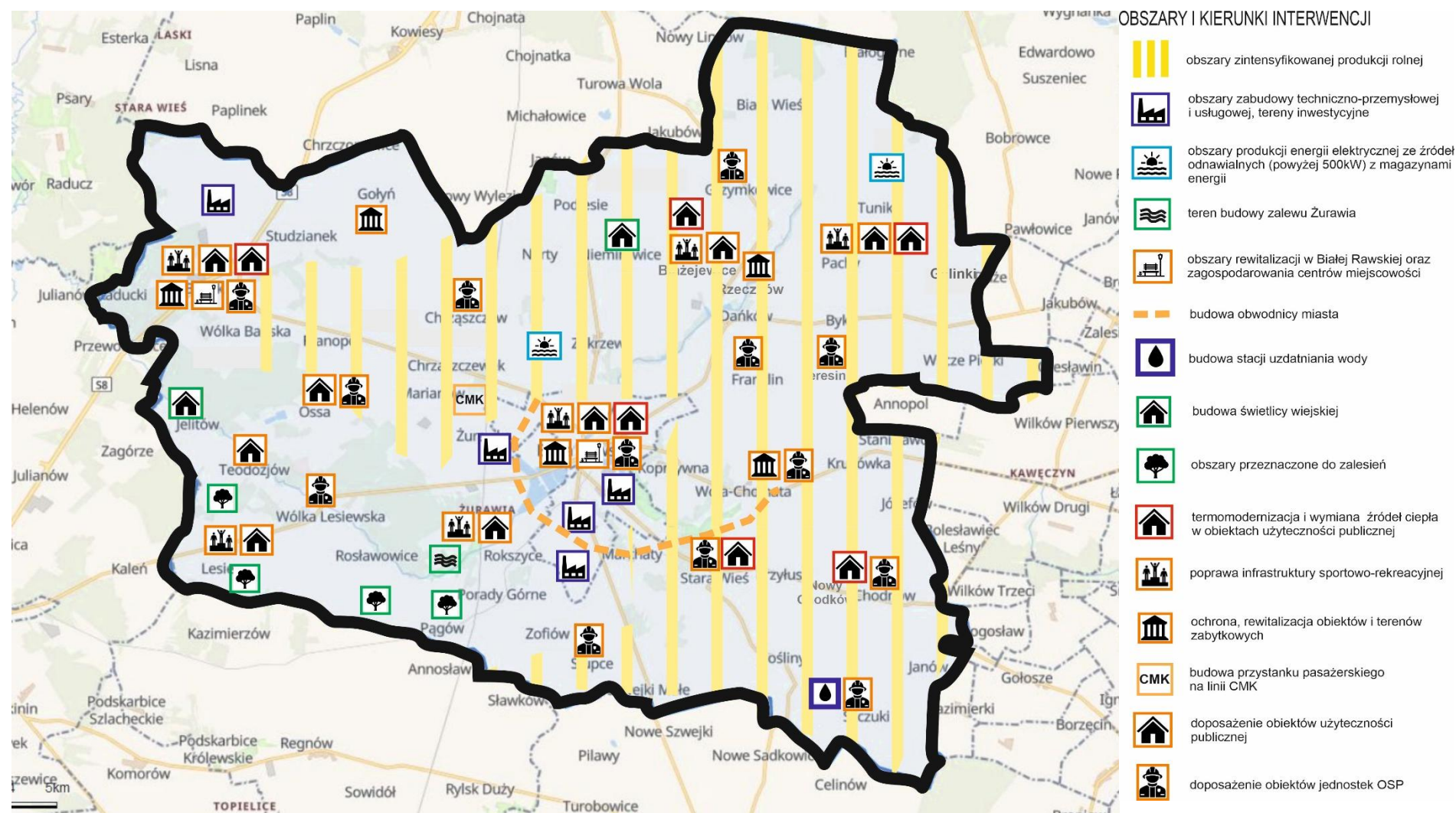
Powyższe założenia są podstawą do rozplanowania kierunków zagospodarowania gminy Biała Rawska w przyszłych dokumentach planistycznych, gdzie powinny zostać dostosowane do szczegółowo określonych terenów i uszczegółowione poprzez zapisy planistyczne.

Zaproponowany model struktury funkcjonalno-przestrzennej nie odbiega w znaczący sposób od zapisów obowiązującego Studium uwarunkowań, zachowuje jego główne założenia, poszerzając pewne formy zagospodarowania przestrzeni (Rysunek 10.). Model (Rysunek 11) zawiera główne założenia w stosunku do terenów (przestrzeni) i lokalizuje znaczące inwestycje, które mają przyczynić się do realizacji celów Strategii. Model oparty jest o plan strategiczny gminy Biała Rawska, ale także o wytyczne dla tego terenu zawarte w Strategii Wojewódzkiej, w tym wyznaczenie Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI).

Rysunek 10. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (na podst. www.hub.pl/partycypacja/gmina_biala_rawska)

Rysunek 11. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Biała Rawska wraz z głównymi przedsięwzięciami inwestycyjnymi (opracowanie własne)

Inwestycje dotyczące rozbudowy infrastruktury drogowej i technicznej sieciowej realizowane będą na terenie całej gminy w zależności od potrzeb.

6.3. Rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej gminy Biała Rawska

Szczegółowe rekomendacje dla prowadzenia polityki przestrzennej na terenie gminy Biała Rawska określone zostały na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą potencjałów obszaru.

Tabela 18. Rekomendacje dla kierunków rozwoju na terenie gminy Biała Rawska

Określenie terenu	Rekomendacje dla poszczególnych terenów
Tereny centrum miasta Biała Rawska	• Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy poprzez uporządkowanie centralnej części miasta, w tym uporządkowanie ruchu komunikacyjnego • Tworzenie przestrzeni przyjaznych dla mieszkańców • Zachowanie historycznej tkanki zabudowy ścisłego centrum miasta oraz ochrona zabytkowych obiektów i terenów – wykorzystanie ich rangi dla budowania wartości estetycznych wykorzystywanych w rozwoju gminy (rozwój funkcji np. kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych itp.) • Kształtowanie nowej zabudowy w zgodzie z istniejącymi uwarunkowaniami • Planowanie przestrzeni publicznych oraz infrastruktury usług publicznych spełniających wymogi dostępności dla osób z ograniczoną sprawnością • Izolowanie lub oddalenie od zabudowy mieszkaniowej bardziej uciążliwych (ze względu na hałas, zanieczyszczenia) dla mieszkańców form prowadzenia działalności gospodarczej
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej	• Kształtowanie właściwych relacji pomiędzy istniejącą i przyszłą zabudową mieszkalną, niedopuszczenie jej zbytniego rozproszenia, kształtowanie relacji pomiędzy zabudową mieszkaniową, a zabudową produkcji rolnej. • Kontrolowanie procesu urbanizacji poprzez lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej tylko na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej, przeciwdziałanie samowoli budowlanej • Podnoszenie jakości życia i zamieszkania poprzez poprawę wyposażenia w infrastrukturę techniczną (sieciową oraz komunikacyjną) terenów atrakcyjnych do budownictwa jednorodzinnego, terenów zwiększonego popytu budowlanego • Planowanie przestrzeni publicznych oraz infrastruktury usług publicznych spełniających wymogi dostępności dla osób z ograniczoną sprawnością • Unikanie zagospodarowania (budowy) na terenach zagrożonych powodzią lub podtopieniem • Ochrona krajobrazu kulturowego w dawnych układach ruralistycznych • Ochrona, rewitalizacja oraz właściwe przeznaczenie obiektów i terenów zabytkowych • Nie dopuszczanie zbytniego rozpraszania zabudowy mieszkalnej • Zapewnienie dobrej komunikacji pomiędzy miejscowościami oraz bezpieczeństwa w ruchu drogowym, tj. poprawa infrastruktury drogowej i jej otoczenia: chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie. • Dążenie do poprawy dostępności do infrastruktury społecznej w sołectwach

Tereny o funkcjach usługowych i aktywności gospodarczej	• Mieszanie funkcji w centrach miejscowości, zabudowy mieszkaniowej, usługowej i handlowej • Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej większych terenów pod zabudowę gospodarczą wraz z drogami dojazdowymi i miejscami parkingowymi • Wprowadzenie większych kompleksów terenów inwestycyjnych na terenach szczególnie atrakcyjnych • Poprawa warunków inwestowania poprzez właściwe wyposażenie w odpowiednią infrastrukturę techniczną większych kompleksów terenów inwestycyjnych • Umożliwienie rozwoju produkcji energii elektrycznej opartej na energii słonecznej o mocy ponad 500 kW (np. farmy fotowoltaiczne) • Izolowanie lub oddalenie od zabudowy mieszkaniowej bardziej uciążliwych dla mieszkańców form prowadzenia działalności gospodarczej • Niedopuszczenie do rozwoju działalności gospodarczej uciążliwej dla środowiska naturalnego i rolnictwa • Promocja gminy
Tereny o wiodącej funkcji rolnej	• Kontynuacja działalności rolniczej jako wiodącej funkcji w zagospodarowaniu przestrzennym, w szczególności działalności sadowniczej (uprawa drzew i krzewów owocowych) na przeważającym obszarze gminy • Ochrona gruntów rolnych najwyższych klas • Zwiększenie spójności miejscowości rolniczych poprzez zapobieganie zbytniemu rozproszeniu zabudowy mieszkaniowej, kształtowanie zabudowy zgodnie z zasadami ładu przestrzennego, bezpieczeństwa oraz przyszłego wyposażenia w sieci, infrastrukturę techniczną oraz połączenia komunikacyjne – zwłaszcza na terenach wzmożonej aktywności budowlanej • Dopuszczenie zabudowy zagrodowej na terenach rolniczych, pod warunkiem zachowania wymogu powierzchniowego (1 ha, 2 ha, 5 ha) • Wprowadzanie nowych technologii i innowacji w rolnictwie, przetwórstwie, magazynowaniu i dystrybucji płodów rolnych, inwestowanie we wzrost produktywności w celu zwiększania opłacalności produkcji rolnej • Rozwijanie współpracy rolników pomiędzy gospodarstwami oraz pomiędzy rolnikami indywidualnymi a grupami producenckimi, branżą przetwórstwa, dystrybucji płodów rolnych • Dopuszczenie realizacji: zabudowy mieszkalnej, rezydencjalnej, letniskowej, zalesiania, zagospodarowania rekreacyjnego itp. terenów o mniejszej przydatności rolniczej
Tereny zielone, leśne i ochrony przyrody	• Zachowanie, ochrona oraz zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego gminy, w tym terenów pod ochroną terenów leśnych, parków, zadrzewień śródpolnych, itp. • Zwiększenie lesistości gminy poprzez zalesianie gleb słabiej przydatnych do rolnictwa, klas VI i VIz • Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej terenów leśnych, wykorzystanie potencjału terenów pod ochroną, powstawanie ścieżek edukacyjnych i szlaków turystycznych, miejsc odpoczynku, zwiększenie

	ilości i dostępności terenów zielonych • Niedopuszczenie inwestycji mogących naruszyć integralność terenów pod ochroną, w tym ciągłość korytarzy ekologicznych
Tereny cieków i zbiorników wodnych	• Zachowanie obecnego systemu cieków i zbiorników wodnych oraz ich najbliższego otoczenia (dolin) dla zachowania właściwych stosunków wodnych oraz walorów środowiskowych • Budowa nowych zbiorników wodnych po uzgodnieniach środowiskowych (Zalew Żurawia) • Wykorzystanie atrakcyjności terenów przy zbiornikach wodnych dla wzrostu funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych, wprowadzenie zagospodarowania rekreacyjnego odpowiedniego do skali obiektu, rozwój usług • Zakaz wprowadzania zabudowy mieszkalnej i gospodarczej na tereny zagrożone ryzykiem powodziowym • Dążenie do poprawy jakości wód, oszczędnego gospodarowania wodą oraz zakazu podejmowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko gruntowo-wodne.

7. SYSTEM WDRAŻANIA I REALIZACJI STRATEGII

Planowanie, wdrażanie jak i monitorowanie strategicznych celów rozwojowych Gminy Biała Rawska do 2030 roku powinny tworzyć zintegrowany system działań w ramach zarządzania *Strategią*. System realizacji *Strategii* obejmuje działania zmierzające do zapewnienia warunków instytucjonalnych i organizacyjnych umożliwiających wdrażanie, monitorowanie, ocenę i aktualizację dokumentu.

Ze względu na długoterminową perspektywę wdrażania *Strategii* określono najważniejsze zasady systemu, a szczegółowe rozwiązania będą uzgadniane i stosowane według potrzeb wraz z postępowaniem prac. Zarządzanie strategiczne jest procesem „żywym”, wymagającym ciągłej kontroli i modyfikacji przyjętych rozwiązań, stosownie do zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych.

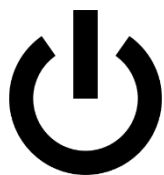
Przy opracowywaniu *Strategii* przyjęto zasadę, że zidentyfikowane kierunki działań nie powinny ograniczać się w swoich założeniach wyłącznie do zadań leżących w kompetencjach ustawowych samorządu gminnego. Uwzględniono także kierunki działań, które wykraczają poza bezpośrednie strefy kompetencji samorządu i których realizacja należeć będzie np. do samorządu powiatowego, podmiotów prywatnych czy organizacji pozarządowych. W takich obszarach rola gminy jest ograniczona, a fundamentalną zasadą jest zasada partnerstwa, rozumiana jako aktywna i otwarta współpraca równo traktowanych podmiotów, reprezentujących różnorodne środowiska i instytucje realizujące i wspierające realizację działań na rzecz rozwoju gminy.

Rysunek 12. Schemat współpracy wdrażania i realizacji *Strategii* (opracowanie własne)

Fundamentalną regułą związaną z systemem wdrażania i realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022 – 2030* będzie poszanowanie zasady zrównoważonego rozwoju oraz równości szans i braku dyskryminacji.

7.1 Wdrażanie Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Biała Rawska realizowana będzie w horyzoncie czasowym do 2030 roku, po jej zatwierdzeniu przez Radę Miejską. Za prawidłowe wdrażanie planu strategicznego odpowiedzialny jest organ wykonawczy tj. Burmistrz Białej Rawskiej. Głównym adresatem zapisów dokumentu są mieszkańcy gminy Biała Rawska.

Wdrażanie *Strategii* to etap polegający przede wszystkim na realizacji zadań, zarządzaniu zmianą oraz koordynacji współpracy. Najważniejsze podmioty struktury wdrażania to:

- Rada Miejska – odpowiedzialna za zatwierdzenie *Strategii* oraz ewentualnych zmian w jej zapisach, po przeprowadzonej ewaluacji, nadzór nad postępami i efektami wdrażania *Strategii*,
- Burmistrz Białej Rawskiej – odpowiedzialny za nadzór nad realizacją działań przyjętych w *Strategii*, zapewnienie środków finansowych na realizację działań z niej wynikających poprzez uwzględnienie ich w budżecie gminy i Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz pozyskiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania, nawiązanie współpracy z partnerami społeczno – gospodarczymi.
- Urząd Miasta i Gminy/ właściwy wydział/ referat – odpowiedzialny za koordynowanie przepływu informacji na temat działań związanych z realizacją *Strategii*; monitorowanie realizacji *Strategii*, współpracę z mieszkańcami oraz przedstawicielami jednostek organizacyjnych i partnerów społeczno – gospodarczych, przeprowadzenie działań inwestycyjnych i innych przewidzianych w zapisach planu strategicznego.

Tabela 19. Instrumenty wdrożeniowe *Strategii* (opracowanie własne)

Instrument	Możliwe do wykorzystania części składowe instrumenty
prawny	Postępowanie wynikające z przepisów ustawowych, uchwały Rady Miejskiej, zarządzenia Burmistrza Białej Rawskiej, regulacje w postaci prawa miejscowego, decyzje administracyjne
organizacyjno – zarządczy	Regulaminy wydziałów Urzędu Miasta i Gminy i jednostek, działania kadr, korzystanie z opinii i rekomendacji zewnętrznych, koordynacja działań z różnych branż, zakresów działalności i perspektyw rozwojowych gminy
wdrożeniowy	Programy i strategie sektorowe, branżowe, plany uchwalone przez Radę Miejską
finansowy	Wieloletni plan inwestycyjny, uchwały budżetowe, dokumenty finansowe określające krótko i długoterminowe kierunki wydatkowanych środków, budżet zadaniowy
planowania przestrzennego	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (zastosowanie procedur gwarantujących udział mieszkańców w planowaniu)
społeczny	Działania edukacyjne, konsultacje społeczne i wewnętrzne (pomiędzy UMiG i jednostkami podległymi) z wykorzystaniem tradycyjnych metod oraz mediów, Internetu itp.

O każdym etapie wdrażania *Strategii*, podobnie jak jej realizacji, zostaną poinformowani mieszkańcy gminy, na zasadach przyjętych zwyczajowo w Urzędzie Miasta i Gminy w Białej Rawskiej. W tym czasie mogą być prowadzone także konsultacje społeczne adekwatne do danego etapu wdrażania.

7.2 Ewaluacja

W *Strategii* ewaluacja jest relatywnym wartościowaniem w procesie całościowego formułowania wniosków, które prowadzą do diagnozowania jakości, adekwatności i zasadności przyjętych lub zrealizowanych działań i ich efektów, opartym na podstawie interpretacji danych źródłowych.

Założenia ewaluacji dla gminy Biała Rawska

Ewaluacja ex-ante (ewaluacja uprzednia) – po opracowaniu *Strategii*, a przed jej wdrażaniem zostanie przeprowadzona ewaluacja uprzednia (ex-ante), w zakresie następujących kryteriów:

trafności – analizie poddane zostaną adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań w stosunku do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów

skuteczności – czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania

efektywności – czy zdefiniowane cele są uzasadnione i przynoszą korzyści dla rozwoju gminy spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu.

Po przeprowadzonej ewaluacji ex-ante rekomenduje się *Strategię* do wdrożenia.

Ewaluacja mid-term – przeprowadzana w połowie okresu obowiązywania *Strategii* poprzez sporządzenie sprawozdania/raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m. in. wykaz zrealizowanych działań oraz zawierał wnioski co do zasadności przeprowadzenia lub zaniechania aktualizacji zapisów *Strategii*.

Ewaluacja ex-post – przeprowadzona po zakończeniu obowiązywania *Strategii* w formie sprawozdania lub raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m. in. wykaz zrealizowanych działań, analizę efektywności wydatkowania środków finansowych, analizę osiągniętych rezultatów w ramach podjętych działań (stopień osiągnięcia założonych wskaźników).

Procedura wprowadzania zmian w zapisach *Strategii*

Podstawą wprowadzenia zmian w zapisach *Strategii* mogą być np.: zmiany sytuacji społeczno – gospodarczej, czy przestrzennej na terenie gminy, rekomendacje wynikające z działań monitoringowych bądź ewaluacji częściowej lub też konieczność wprowadzenia nowych priorytetów i działań.

Inicjatorem modyfikacji i zmian mogą być wszystkie podmioty współpracujące przy jej wdrażaniu i monitorowaniu.

Wprowadzanie modyfikacji w ramach *Strategii* przebiegać będzie zgodnie z poniższą ścieżką postępowania:

- właściwy wydział/referat Urzędu Miasta i Gminy w Białej Rawskiej w odpowiedzi na zaistniałe potrzeby podejmuje działania administracyjne związane z aktualizacją *Strategii*, czego efektem jest opracowanie projektu zmienionego dokumentu,
- projekt aktualizacji *Strategii* jest akceptowany przez Burmistrza Białej Rawskiej,
- Burmistrz Białej Rawskiej przedkłada projekt zmodyfikowanej *Strategii* Radzie Miejskiej w celu podjęcia stosownej uchwały.

7.3 Monitoring Strategii

Celem prowadzenia monitoringu jest zapewnienie maksymalnej efektywności realizacji założeń planu strategicznego poprzez nadzór nad jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie i wdrażanie poszczególnych zapisów oraz umożliwienie przeprowadzenia okresowej i końcowej ewaluacji *Strategii*.

System monitoringu będzie oparty na prowadzeniu raz na dwa lata oceny sprawozdawczej pod względem osiągnięcia wskaźników, oceny stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych przedsięwzięć, w tym zamierzeń strategicznych. Informacje zawarte w sprawozdaniu syntetycznym opierać się będą na informacjach z wydziałów wdrażających działania z planu strategicznego, jednostek podległych gminie oraz ogólnodostępnych danych statystycznych. Sprawozdanie syntetyczne będzie przedstawiane Radzie Miejskiej.

Efekty monitoringu *Strategii* mogą być zawarte w Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą: *raport obejmuje podsumowanie działalności burmistrza w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.*

Wskaźniki realizacji planu strategicznego

Źródła pozyskiwania danych do przeprowadzania oceny realizacji założeń *Strategii*:

- dane sprawozdawcze z wydziałów, referatów Urzędu Miasta i Gminy Biała Rawska, odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań,
- dane sprawozdawcze z jednostek podległych gminie i instytucji, stowarzyszeń, związków itp. działających na jej terenie,
- dane pochodzące z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych (badania opinii publicznej, ankietyzacja, spotkania konsultacyjne itp.),
- ogólnodostępne statystyki, np. GUS, BDL, System Analiz Samorządowych itp.

Tabela 20. Wskaźniki realizacji planu strategicznego dla gminy Biała Rawska

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Rok bazowy 2020	Oczekiwany kierunek zmian
Cel strategiczny				
Rozwój społeczny gminy Biała Rawska podnoszący jakość kapitału społecznego				
Liczba beneficjentów pomocy społecznej	osób	MGOPS w Białej Rawskiej	753	
Nowozarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	szt.	GUS	0	
Liczba wprowadzonych e-usług w gminie	szt.	UMiG w Białej Rawskiej	3	
Cel strategiczny				
Rozwój przestrzenny gminy Biała Rawska zwiększający jej spójność i dostępność terytorialną				
Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów	ha	UMiG w Białej Rawskiej	0,00	
Procent ludności objętych siecią kanalizacyjną	%	GUS	23,1	
Udział odpadów zebranych selektywnie w odpadach ogółem	%	GUS	14,2	
Cel strategiczny				
Rozwój gospodarczy gminy Biała Rawska wzmacniający jej konkurencyjność				
Stopa bezrobocia rejestrowego	%	PUP w Rawie Mazowieckiej GUS	3,8	
Powierzchnia terenów inwestycyjnych	ha	UMiG w Białej Rawskiej	270,94	
Liczba wpisanych do rejestru REGON podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności	szt.	GUS	718	

Rokiem bazowym dla wskaźników w procesie monitoringu będzie rok 2020 (dane z tego roku zostały uwzględnione w przeprowadzonej Diagnozie sytuacji społecznej gospodarczej i przestrzennej). Natomiast pierwszy monitoring proponowany jest najwcześniej po upływie pełnego roku od wejścia w życie dokumentu, tj. na koniec roku 2024.

Monitorowanie zapisów Strategii umożliwi rzetelne informowanie mieszkańców oraz podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych inwestycjach.

7.4 Ramy finansowe Strategii i źródła jej finansowania

W procesie tworzenia ram finansowanych dla realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022 – 2030* poddano analizie dochody oraz wydatki gminy w ostatnich latach, jak również skuteczność gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania.

Pod uwagę wzięto również wieloletnią prognozę finansową. Należy jednak zwrócić uwagę, iż ramy finansowe posiadają jedynie charakter prognostyczny. Po analizie zebranych danych, szacunkowo określono ramy finansowe w poszczególnych celach strategicznych.

Rysunek 13. Plan finansowy Strategii

Tabela 21. Koszty zadań priorytetowych planu strategicznego

Nazwa nadania	Koszt zadania (zł)
Poprawa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy	20 000 000
Biański Piknik Profilaktyczny	400 000
Rewitalizacja centrum miasta Biała Rawska – miejsca integrującego mieszkańców	20 000 000
Budowa obwodnicy miasta Biała Rawska	80 000 000
Poprawa Infrastruktury drogowej	40 000 000 zł drogi gminne 40 000 000 drogi powiatowe
Rozbudowa sieci infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej	60 000 000
Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	28 000 000
Budowa Zalewu Żurawia	75 000 000

Źródła finansowania

Plan strategiczny dla gminy Biała Rawska uwzględnia finansowanie z:

- budżetu gminnego,
- środków pochodzących z budżetu państwa,
- środków funduszy celowych,
- funduszy europejskich dostępnych w ramach: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej,
- innych funduszy ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie oraz fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środków z sektora prywatnego, w tym opartych na formule partnerstwa publiczno-prywatnego,
- kredytów bankowych, pożyczek oraz funduszy z sektora pozarządowego,
- dodatkowych form wsparcia dostępnych w ramach linii budżetowych, np. tarcz antykryzysowych itp.

Realizacja części zadań przewidzianych w *Strategii* wymaga również współpracy z gminami sąsiednimi, powiatem rawskim oraz województwem łódzkim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować wymiar merytoryczny i finansowy, w tym np. przekazanie dotacji na realizację konkretnego zadania.

Dochody własne gminy Biała Rawska, które stanowić będą wkład własny do inwestycji pochodzić będą m. in. z podatku od nieruchomości, udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałych środków publicznych. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w *Strategii* realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Miasta i Gminy w Białej Rawskiej oraz jednostek organizacyjnych gminy.

8. ŚRODOWISKOWE UWARUNKOWANIA REALIZACJI STRATEGII

W celu eliminacji ewentualnego negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze przeprowadzanych w ramach Strategii inwestycji przewiduje się działania zapobiegawcze oraz bezwzględne respektowanie rygorów ochronnych określonych przepisami prawa dla poszczególnych obszarów cennych przyrodniczo.

Ze względu na charakter i skalę planowanych działań ujętych w Strategii nie przewiduje się wystąpienia zagrożeń dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia ludzi. Teren, na którym prowadzone będą działania inwestycyjne nie wykracza poza granice administracyjne gminy Biała Rawska. Inwestycje przewidziane w Strategii realizowane będą głównie w obszarach zmienionych antropogenicznie, zurbanizowanych, przekształconych w wyniku działalności człowieka. Realizacja większości inwestycji przyniesie pozytywne skutki dla środowiska oraz wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców gminy Biała Rawska.

Zalecenia ogólne (budowlane) dotyczące minimalizacji niekorzystnego wpływu na środowisko działań inwestycyjnych dotyczą m.in.:

- bezwzględnego przestrzegania przepisów BHP i przepisów przeciwpożarowych,
- zapewnienia zaplecza socjalnego i zabezpieczonego zaplecza budowy,
- odpowiedniego oznakowania obszarów prowadzenia prac budowlanych,
- zachowania wysokiej kultury prowadzenia robót w szczególności poprzez: stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, korzystanie z urządzeń o niskich parametrach emisji zanieczyszczeń, ograniczanie czasu pracy maszyn, systematyczne sprzątanie placów budowy, odpowiednią gospodarkę odpadami, a także zabezpieczenie przed niekorzystnym wpływem zwłaszcza fazy prowadzenie inwestycji na zwierzęta, rośliny oraz wody gruntowe.

Tabela 22. Proponowane zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko działań zawartych w Strategii

Komponent środowiska	Środki łagodzące
Ludzie	• ograniczenie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu, • stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych, ograniczające jednocześnie uciążliwości przez nie wywoływane, • stosowanie roślinności izolacyjnej (głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych)
Zwierzęta	• wykonanie inwentaryzacji budynków przed przystąpieniem do prac budowlanych pod kątem występowania ptaków oraz nietoperzy, • prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy i innych gatunków istotnych pod względem przyrodniczym, • ograniczenie inwestycji na terenach bytowania, gniazdowania i żerowania dzikich zwierząt, • prowadzenie prac w możliwie najkrótszym czasie
Rośliny	• zachowanie obszarów biologicznie czynnych o powierzchni proporcjonalnej do powierzchni zagospodarowania, • wprowadzanie nowych obszarów zielni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z otoczeniem,

	• ograniczenie zmniejszania/zwiększanie powierzchni terenów zielonych na terenach zurbanizowanych, • prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych oraz zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia w czasie wykonywania prac budowlanych
Powietrze	• zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez: systematyczne sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy, stosowanie osłon na rusztowania, urządzenia, maszyny i pojazdy, ograniczających pylenie oraz inne zanieczyszczenia, • wprowadzenie pasów zieleni izolacyjnej, ograniczającej uciążliwości komunikacyjnej, • propagowanie ruchu rowerowego, pieszego, poprzez budowę nowych lub modernizację istniejących ciągów komunikacyjnych
Wody powierzchniowe i podziemne	• zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych, • zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z wodami opadowymi i gruntowymi), • stosowanie w nowo budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie zużycia wody, • zagwarantowanie odpowiedniego spływu wód opadowych i roztopowych z terenów nieprzepuszczalnych oraz ich oczyszczania ze względu na rodzaj odbiornika
Powierzchnia ziemi	• przestrzegania prawidłowej gospodarki odpadami, • zabezpieczenie ziemi przed składowaniem materiałów niebezpiecznych, • przed rozpoczęciem prac ziemnych zebranie warstwy wierzchniej gleby (humus), a po zakończeniu prac – rozplantowanie na powierzchni terenu
Krajobraz	• zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu i zagospodarowaniem, • utrzymanie jak największego areału zieleni
Klimat	• utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych, • wzrost wykorzystania OZE
Zabytki i dobra materialne	• planowanie nowych inwestycji w harmonii z istniejącym krajobrazem i historycznym układem przestrzennym, odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych o wysokich wartościach artystycznych, historycznych i kulturowych, • prowadzenie prac remontowych obiektów zabytkowych w uzgodnieniu z Konserwatorem Zabytków

9. WYTYCZNE DLA SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Strategia Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022-2030 jest dokumentem programującym rozwój gminy na kolejne lata. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są względem *Strategii* dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju.

Zgodność tych dokumentów wykonawczych powinna odnosić się do:

- zgodności na poziomie wizji – sprawdzenia czy dokument jest spójny i opowiada na główną aspirację gminy zawartą w *Strategii*,
- zgodności na poziomie celów – cele zaplanowane w dokumentach programowych niższego rzędu muszą wpisywać się w realizację celów zaplanowanych w *Strategii*,
- zgodność na poziomie zaplanowanych efektów – dokumenty wykonawcze powinny przyczynić się do osiągnięcia wskaźników zaplanowanych w *Strategii*,
- zgodność na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Tabela 23. Wytyczne do dokumentów wykonawczych

Rodzaj dokumentu	Aktualność dokumentu, zalecenia
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Gmina jest na etapie uzgadniania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Biała Rawska. W dokumencie uwzględniony jest zaplanowany w <i>Strategii</i> model rozwoju, jak i rekomendacje dla poszczególnych terenów. Studium uszczegółowia i realizuje grupę zadań zawartych w <i>Strategii</i> m.in. w celu strategicznym: Rozwój przestrzenny gminy Biała Rawska zwiększający jej spójność i dostępność terytorialną.
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Gmina rozważy zasadność tworzenia nowych planów miejscowych na terenach dotychczas nieobjętych. MPZP uszczegółowia i realizuje grupę zadań zawartych w <i>Strategii</i> m.in. w celu strategicznym: Rozwój przestrzenny gminy Biała Rawska zwiększający jej spójność i dostępność terytorialną.
Gminny Program Opieki na Zabytkami z Gminną Ewidencją Zabytków	Gmina rozważy konieczność aktualizacji gminnej ewidencji zabytków oraz przystąpi do sporządzenia programu według zapisów i rekomendacji zawartych w <i>Strategii</i> .
Gminny Program Rewitalizacji	W chwili obecnej obowiązującym dokumentem jest Zintegrowany Program Rewitalizacji, Gmina Biała Rawska przystąpiła do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji zgodnego z Ustawą o rewitalizacji.
Gminny Program Ochrony Środowiska	Program aktualny na lata 2022-2025 z perspektywą do 2029. Uszczegółowia i realizuje grupę zadań zawartych w <i>Strategii</i> w celach operacyjnych: Rozwój prośrodowiskowej infrastruktury technicznej i efektywnej gospodarki komunalnej, Wdrażanie rozwiązań wpływających na poprawę jakości środowiska.
Program usuwania azbestu	Program aktualny na lata 2012-2032. Uszczegółowia i realizuje grupę zadań zawartych w <i>Strategii</i> w celach operacyjnych: Wdrażanie rozwiązań wpływających na poprawę jakości środowiska.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Plan w trakcie aktualizacji. Uszczegółowia i realizuje grupę zadań zawartych w Strategii w celach operacyjnych: Rozwój prośrodowiskowej infrastruktury technicznej i efektywnej gospodarki komunalnej, Wdrażanie rozwiązań wpływających na poprawę jakości środowiska.
Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Plan aktualny na lata 2016-2031. Uszczegółowia i realizuje grupę zadań zawartych w Strategii w celach operacyjnych: Rozwój prośrodowiskowej infrastruktury technicznej i efektywnej gospodarki komunalnej, wdrażanie rozwiązań wpływających na poprawę jakości środowiska.
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	Strategia aktualna na lata 2016-2022. Uszczegółowia i realizuje grupę zadań zawartych w Strategii w celu strategicznym: Rozwój społeczny gminy Biała Rawska podnoszący jakość kapitału społecznego.
Dokumenty sektorowe w zakresie prowadzenie polityki społecznej	Dokumenty uchwalane corocznie, sektorowe, specjalistyczne, odnoszące się do różnych aspektów pomocy społecznej i sytuacji społecznych. Uszczegółowia i realizuje grupę zadań zawartych w Strategii w celu strategicznym: Rozwój społeczny gminy Biała Rawska podnoszący jakość kapitału społecznego.
Gminny plan zarządzania kryzysowego	Dokument, wraz z innymi dotyczącymi wystąpienia zagrożenia (w tym dokumenty zastrzeżone) – aktualne. Dokumenty określają zadania bezpieczeństwa na poziomie gminnym i nie są zależne od zapisów Strategii, stanowią zapisy prawa ogólnego.
Wieloletnia prognoza finansowa	Dokumenty warunkujące sytuację finansowaną i zamierzania budżetowe gminy.
Strategia LGD „Kraina Rawki”	Strategia obowiązująca do 2024 roku, zgodna z celami rozwoju gminy.

SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW

Spis tabel

Tabela 1. Wnioski z diagnozy stanu obecnego gminy Biała Rawska (na podst. Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Biała Rawska, grudzień 2021)	6
Tabela 2. Główne mocne i słabe strony gminy Biała Rawska według ankietowanych (hierarchia według oddanych głosów)	11
Tabela 3. Analiza SWOT dla gminy Biała Rawska – pozytywne aspekty wpływające na rozwój	13
Tabela 4. Analiza SWOT dla gminy Biała Rawska – negatywne aspekty wpływające na rozwój	14
Tabela 5. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2022 – 2030 z dokumentami krajowymi (opracowanie własne)	15
Tabela 6. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2021-2030 z dokumentami o randze regionalnej (opracowanie własne)	16
Tabela 7. Zadanie priorytetowe Poprawa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy	23
Tabela 8. Zadanie priorytetowe Bialski Piknik Profilaktyczny	24
Tabela 9. Działania Celu strategicznego Rozwój społeczny gminy Biała Rawska podnoszący jakość kapitału społecznego w zakresie celów i kierunków wraz z oczekiwanymi rezultatami	25
Tabela 10. Zadanie priorytetowe Rewitalizacja centrum miasta Biała Rawska – miejsca integrującego mieszkańców	29
Tabela 11. Zadanie priorytetowe Budowa obwodnicy miasta Biała Rawska	30
Tabela 12. Zadanie priorytetowe Poprawa infrastruktury drogowej	31
Tabela 13. Zadanie priorytetowe Rozbudowa sieci infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej	31
Tabela 14. Działania celu strategicznego Rozwój przestrzenny gminy Biała Rawska zwiększający jej spójność i dostępność terytorialną w zakresie celów i kierunków wraz z oczekiwanymi rezultatami	32
Tabela 15. Zadanie priorytetowe Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	36
Tabela 16. Zadanie priorytetowe Budowa Zalewu Żurawia	37
Tabela 17. Działania celu strategicznego Rozwój gospodarczy gminy Biała Rawska wzmacniający jej konkurencyjność w zakresie celów i kierunków wraz z oczekiwanymi rezultatami	38
Tabela 18. Rekomendacje dla kierunków rozwoju na terenie gminy Biała Rawska	51
Tabela 19. Instrumenty wdrożeniowe <i>Strategii</i> (opracowanie własne)	55
Tabela 20. Wskaźniki realizacji planu strategicznego dla gminy Biała Rawska	58
Tabela 21. Koszty zadań priorytetowych planu strategicznego	60
Tabela 22. Proponowane zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko działań zawartych w <i>Strategii</i>	62
Tabela 23. Wytyczne do dokumentów wykonawczych	64

Spis wykresów

Wykres 1. Ocena warunków życia w gminie Biała Rawska (przedstawienie liczbowe)	9
Wykres 2. Ocena poszczególnych obszarów/ dziedzin życia według ankietowanych (przedstawienie procentowe, według ilości punktów)	10
Wykres 3. Dziedziny, które wymagają podjęcia najszybszych działań w celu poprawy warunków życia mieszkańców gminy według ankietowanych (przedstawienie według ilości głosów)	12

Spis rysunków

Rysunek 1. Plan strategiczny dla gminy Biała Rawska	19
Rysunek 2. Rozlokowanie ludności (na podst. www.geo.stat.gov.pl/map)	42
Rysunek 3. Dostępność komunikacyjna (na podst. danych Urzędu Miasta i Gminy w Białej Rawskiej)	43
Rysunek 4. Warunki glebowe gminy (na podst. https://geoportal.lodzkie.pl/)	43
Rysunek 5. Przyroda na terenie gminy Biała Rawska (na podst. www.rawski.e-mapa.net)	44
Rysunek 6. Uwarunkowania dziedzictwa kulturowego (na post. https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/)	44

Rysunek 7. Zagospodarowanie gminy Biała Rawska w zakresie infrastruktury społecznej (opracowanie własne)	45
Rysunek 8. Zagospodarowanie gminy Biała Rawska w zakresie infrastruktury technicznej (opracowanie własne)	46
Rysunek 9. Pozwolenia na budowę wydane przez Starostwo Powiatowe w Rawie Mazowieckiej (na podst. https://rawski.e-mapa.net/)	47
Rysunek 10. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (na podst. www.hub.pl/partycypacja/gmina_biala_rawska)	49
Rysunek 11. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Biała Rawska wraz z głównymi przedsięwzięciami inwestycyjnymi (opracowanie własne)	50
Rysunek 12. Schemat współpracy wdrażania i realizacji Strategii (opracowanie własne)	54
Rysunek 13. Plan finansowy Strategii	60